

משרד החינוך

חוזר המנהל הכללי

הוראות והודעות

תשע"ט/5

טבת התשע"ט - ינואר 2019

לתשומת לב המנהלים והמורים

לפי האמור בסעיף 3(א) ל"תקנות חינוך ממלכתי (סדרי פיקוח) התשל"ג-1973", הוראות המנהל הכללי המופיעות בחוזרי המנכ"ל מחייבות את המנהלים ואת המורים, ועליהם לנהוג לפיהן.

חוברת זו מרכזת לנוחותכם את ההוראות שהתפרסמו בחודש שבו היא יצאה לאור. עם זאת, מאחר שחלים מזמן לזמן שינויים ותיקונים בהוראות המנכ"ל, על המשתמש בחוברת מוטלת האחריות לבדוק באתר משרד החינוך אם חלו שינויים בהוראות ממועד פרסום החוברת. יש לפעול בהתאם להנחיות המעודכנות ביותר בכל נושא.

תוכן עניינים

הוראות

תכניות ויעדים חינוכיים

אורח חיים בטוח

- נוהל אישור היעדרות של תלמידי כיתות י"א ו-י"ב מלימודים לצורך בחינת
מסגרות המשך ולצורך מיונים לשירות צבאי ולשירות לאומי-אזרחי

4

תחומי דעת ותכניות לימודים

אמנויות

9

לימודי מחול במוסדות החינוך

מינהל מוסדות חינוך

רישום, קבלה והעברות תלמידים

24

מעברים - רצף חינוכי מהגן לבית הספר

בטיחות, ביטחון ושעת חירום

שעת חירום

41

גיוס עובדי הוראה בשעת חירום

הודעות

ארגון העבודה החינוכית

מבנה הלימודים וארגון מערכת השעות

49

הרישום לבתי הספר העל-יסודיים לשנת הלימודים התש"פ

עובדים במערכת החינוך

מורים וגננות

52

מלגת פולברייט למצטיינים בהוראה

נוהל אישור היעדרות של תלמידי כיתות י"א ו-י"ב מלימודים לצורך בחינת מסגרות המשך ולצורך מיונים לשירות צבאי ולשירות לאומי- אזרחי

הוראת קבע מספר 0159 - חדש
תוקף הוראה מ-6.1.2019

תחולה

מנהלי בתי הספר העל יסודיים

תמצית ההוראה

במהלך שנת הלימודים תלמידי כיתות י"א ו-י"ב מקבלים זימונים מהצבא להתייצבות לצו ראשון, למיונים שונים, לגיבושים ליחידות שונות בצבא, לבדיקת מסגרות המשך כגון: מכינות ושב"ש (שבוע ישיבות), סיירות, שירות לאומי, מדרשות וכדומה, לקראת גיוסם העתידי לצבא ולשירות לאומי-אזרחי. נהל זה מסדיר את אופן אישור היעדרות של תלמידי כיתות י"א ו-י"ב מלימודים לצורך בחינת מסגרות המשך ולצורך מיונים לשירות צבאי ולשירות לאומי-אזרחי. הנהל גם מסדיר את נושא ספירת הימים בנהל היעדרות מוצדקת.

הגורם האחראי

מנהלת אגף א' - חינוך על-יסודי, המינהל הפדגוגי

02-5603259

dasibe@education.gov.il

מנהל מינהל חברה ונוער, מינהל חברה ונוער

02-5603155

chagaigr@education.gov.il

ממונה (מכינות קד"צ וצעירים בגיל גיוס), אגף (חברתי קהילתי - תלמידים ונוער), מינהל חברה ונוער
doritbar@education.gov.il

מפקחת ארצית חח"ק ח"ן חמ"ד, אגף (חברתי קהילתי - תלמידים ונוער), מינהל חברה ונוער
03-6896428
shoshishp@education.gov.il

הוראות קשורות

- הנוכחות בבית הספר כמרכיב בהערכת ההישגים בחינוך העל-יסודי"
מספר: 6.6-2 **פורסמה בחוזר:** סח/8(א) **בתאריך:** כ"ה באדר ב תשס"ח, 01 באפריל 2008

תוכן העניינים

1. רקע	2
2. ההנחיות	3
3. נספח: טופס אישור הורים להיעדרות ילדם מהלימודים למטרת בדיקה של מסגרות המשך	4

1. רקע

במהלך שנת הלימודים תלמידי כיתות י"א ו-י"ב מקבלים זימונים מהצבא להתייצבות לצו ראשון, למיונים שונים (כולל יום המאה), לגיבושים ליחידות שונות בצבא ועוד, לקראת גיוסם העתידי לצבא ולשירות לאומי-אזרחי. בנוסף מתקיימים תהליכי חשיפה ומיונים של תלמידים למסלולים קדם-צבאיים, כגון מכינות קדם-צבאיות מוכרות, מכינות אופק, שנת שירות, מדרשות לבנות, ישיבות הסדר, ישיבות גבוהות ועוד, וכן למסלול שירות לאומי או אזרחי ולמסלולים אקדמיים כגון עתודה ללימודים טכנולוגיים בכיתות י"ג ו-י"ד ועוד.

2. ההנחיות

- 2.1 באחריות בית הספר ליידע את ההורים שעליהם להגיש למחנך הכיתה בקשה להיעדרות מוצדקת לשם השתתפות ילדם באחת המסגרות המפורטות לעיל. בבקשה יצוין כי ידוע להם כי אין מדובר בפעילות בית-ספרית וכי האחריות ליציאת ילדם מבית הספר, להגעתו ליעדו, להשתתפותו במסגרת ולחזרתו ממנה מוטלת עליהם. על הבקשה לכלול את פרטי המסגרת שבה ילדם מבקש לבקר והבהרה שהאחריות לבדיקת המסגרת מוטלת עליהם. (ראה בנספח להלן דוגמה לטופס אישור הורים).
- 2.2 על בית הספר מוטלת החובה ליידע את התלמיד בנוגע לפעילויות שהיעדרות מלימודים לשם השתתפות בהן מאושרת, במסגרת שיטת המנות (ראה סעיף קטן 2.3 להלן). יצוין כי הפעילות שבגינה התלמיד מבקש להיעדר מבית הספר אינה בשליטה או בפיקוח של בית הספר ואינה במסגרת פעילות בית-ספרית או מטעם בית הספר, וכי האחריות על התלמיד הנעדר מבית הספר לשם הפעילות מוטלת על הורי התלמיד.
- 2.3 בהתאם לשיטת המנות יבהיר מנהל בית הספר את מעמדה של פעילות ההכנה לשירות, ובכלל זה את מעמד בחינת מסגרות ההמשך לעניין ספירת ימי ההיעדרות, כמפורט בסעיף קטן 3.3 בסעיף 6.6-2 בחוזר הוראות הקבע ח/8(א), "[הנוכחות בבית הספר כמרכיב בהערכת הישגים בחינוך העל-יסודי](#)". מומלץ לפרסם מראש את מספר המנות שמנהל בית הספר מקציב לעניין זה.
- 2.4 מנהל בית הספר יידע את הורי התלמידים בכתב על תאריכים בלוח השנה שבהם המוסד החינוכי מתכוון לאפשר לתלמידים לצאת לבדיקת מסגרות המשך (כגון שבוע ישיבה, שבוע היכרות לקראת יציאה למכינות) בצורה מרוכזת; זאת במקרה שבית הספר מבקש לאפשר מסגרת זמן מרוכזת לצורך זה.
- 2.5 בהתאם לסוג הפעילות ולאופייה תקיים הנהלת המוסד תדריך לתלמידים טרם תקופת יציאתם לבחינת מוסדות ההמשך. במסגרת תדריך זה יש להדגיש בפני התלמידים את הנהלים בתחום הבטיחות וההתנהגות האישית, כגון הימנעות מנסיעה בטרמפים ומיציאה לא מאושרת ולא מתואמת ממקום הביקור. יודגש כי על התלמיד לשמור על קשר עם הוריו בדרך אל הפעילות, במהלכה, עם סיומה ובדרכו הביתה.
- 2.6 על מנהל המוסד החינוכי לאפשר שגרת לימודים לתלמידים שאינם מעוניינים להיעדר מהמוסד החינוכי לשם בחינת מסגרות המשך.
- 2.7 מנהל המוסד החינוכי ייתן מענה ומידע על אודות מסגרות ההכוון להורים החפצים בכך באמצעות הצוות החינוכי.

3. נוספת: טופס אישור הורים להיעדרות ילדם מהלימודים למטרת בדיקה של מסגרות המשך

לכבוד
המוסד החינוכי

הנדון: אישור היעדרות למטרת בדיקה של מסגרות המשך

אנו פונים אליכם בבקשה לשחרר את בנו/בתנו לשם בדיקת מסגרת המשך לשנת הלימודים _____, בין התאריכים _____ עד _____.

ידוע לנו כי אין מדובר בפעילות בית-ספרית וכי האחריות על התלמיד מרגע יציאתו לפעילות ובמהלך הפעילות מוטלת עלינו.

פרטי התלמיד

שם המשפחה: _____
השם הפרטי: _____
מספר תעודת הזהות: _____
שם מסגרת ההמשך (צה"ל, ישיבת הסדר, ישיבה גבוהה, מדרשה, סיירת שירות לאומי, מכינה קדם-צבאית, מכוני מנהיגות בחברה הערבית, סיירת שירות לאומי, שנת שירות, מכינות אופק): _____

פרטי ההורים

שם האב: _____
שם האם: _____
מס' הטלפון להתקשרות: _____
חתימת ההורה: _____
התאריך: _____

לפרטים נוספים:

02- dasibe@education.gov.il, מס' בארי, מנהלת אגף א' חינוך על יסודי, 5603259

חגי גרוס, מנהל מינהל חברה ונוער, chagaigr@education.gov.il, 02-5603155
דורית בר חי, ממונה מכינות אופק וצעירים בגיל גיוס, אגף חח"ק,
doritbar@education.gov.il
שושי שפיגל, מקחת ארצית חח"ק ח"ן חמ"ד,
shoshishp@education.gov.il, 03-6896428

לימודי מחול במוסדות החינוך

הוראת קבע מספר 0157 - החלפה
תוקף הוראה מ-6.1.2019

תחולה

כלל מערכת החינוך.

תמצית ההוראה

הוראה זו עוסקת בלימודי תחום הדעת מחול במערכת החינוך. תחום המחול נלמד מגן הילדים, דרך כל שכבות הגיל בבתי הספר ועד למוסדות להכשרת מורים. מערכת החינוך מציעה שתי תפיסות בהוראת מחול: האחת מאפיינת בעיקר את החינוך הקדם-יסודי והיסודי, "מחול לכול", והאחרת בעיקר את הלימודים בחטיבות הביניים ובחינוך העל-יסודי, "מחול כתחום התמחות". יחד עם זאת, אפשר לשלב את שתי התפיסות בכל שלבי הגיל באותו המוסד בו-זמנית. שתי התפיסות מגיעות לקדמת הבמה באירועים המיוחדים לתחום הדעת. החינוך למחול משלב באגבור (בסינרגיה) שלושה תחומים בכל שכבות הגיל: תיאוריה, ביצוע ויצירה. תוכנית הלימודים מעודדת למידה משמעותית, מצוינות וביטוי אישי ייחודי, ומציעה להפגיש את התלמידים עם המחול כצופים, כרקדנים וכיוצרים בפועל. כמו כן, החינוך למחול מעודד שילוב אפשרי בין החינוך הפורמאלי לחינוך הבלתי-פורמאלי תוך התייחסות רבה ומוקפדת לרווחתם ולביטחונם הפיזי והנפשי של הלומדים.

תקציר השינויים

ההוראה מעדכנת את החוזרים הקודמים בנושא בהתאם לשינויים שחלו בתחום ומוסיפה מידע רב וחדש.

הגורם האחראי

המפמ"ר למחול, המזכירות הפדגוגית - הפיקוח על החינוך למחול

052-3598034

hilap@education.gov.il

הוראות מבוטלות

- הוראת מחול, ריקוד ותנועה בגן הילדים מספר: 9.7-10 פורסמה בחוזר: עא/9 בתאריך: כ"ז בניסן תשע"א, 01 במאי 2011

- אמנות המחול לכול מספר: 228 פורסמה בחוזר: נד/5 בתאריך: י"ט בטבת תשנ"ד, 02 בינואר 1994

הוראות קשורות

- נוהלי הבטיחות בגן הילדים מספר: 86 פורסמה בחוזר: תשע"ח/7 בתאריך: י"ז באדר תשע"ח, 04 במרץ 2018
- אישורים רפואיים מספר: 81 פורסמה בחוזר: תשע"ח/6 בתאריך: י"ט בשבט תשע"ח, 04 בפברואר 2018
- הצהרת הורים על בריאות ילדם ועל הסכמתם למתן שירותי בריאות לתלמיד מספר: 83 פורסמה בחוזר: תשע"ח/6 בתאריך: י"ט בשבט תשע"ח, 04 בפברואר 2018
- שירותי עזרה ראשונה ופינוי לתלמידים מספר: 2.2-83 פורסמה בחוזר: עד/1(א) בתאריך: כ"א באלול תשע"ג, 27 באוגוסט 2013
- תוכניות לימודים נוספת (תל"ן) בגני הילדים - תל"ן - השלמה לסעיף 3.10-9 בחוזר הוראות הקבע סג/3(א) מספר: 3.11-12 פורסמה בחוזר: טד/4(א) בתאריך: ו' בכסלו תשס"ד, 01 בדצמבר 2003
- הודעה קודמת שהוראה זו מבטלת * סעיף 44 בחוזר הודעות עח/3, "תוכנית לימודים במחול לבית הספר היסודי לכלל הזרמים והמגזרים"

תוכן העניינים

3	1. רקע
4	2. תחום הדעת
4	2.1. כללי
4	2.2. "מחול לכול"

5	2.3. "מחול כתחום התמחות" – מקצוע בחירה
5	3. תוכניות הלימודים
5	3.1. כללי
5	3.2. הנחות היסוד לכלל התכניות
5	3.3. תוכנית הלימודים בקדם-יסודי
6	3.4. תוכנית הלימודים בחינוך היסודי
7	3.5. תוכנית הלימודים בחטיבת הביניים
8	3.6. לימודי המחול בחטיבה העליונה
11	4. הבטחת שלום התלמידים ובטיחותם בשיעורי המחול במערכת החינוך
11	4.1. כללי
11	4.2. הנחיות כלליות
12	4.3. הנחיות לצוות ההוראה
12	4.4. הנחיות המתייחסות לעונות השנה
13	5. מחול בחינוך המשלים
13	6. הכשרת מורים ופיתוח מקצועי
13	6.1. הכשרת מורים
14	6.2. פיתוח מקצועי
14	7. ספרי לימוד וחומרי למידה
15	8. פעילויות מיוחדות בתחום הדעת
15	8.1. "ערב עבודות נבחרות"
15	8.2. תחרות תלמידים מצטיינים במחול
15	8.3. מצלמים חינוך למחול

1. רקע

המחול הוא אומנות תנועת הגוף ושפת ביטוי ותקשורת. הוא כלי לחיברות ולכישורי חיים המלווה אותנו בחיי היום-יום ובאירועי מעגל החיים ומחזור השנה. המחול הוא אבן יסוד להבניית תרבות ולייצוגה. הוגים, משוררים, חוקרים וכוריאוגרפים מתארים את מרכזיותו בחיי בני האדם והחברה משחרר ההיסטוריה ועד היום. ככל האומנויות הוא נע בין מסורת לחידוש. אך טבעי לרתום את כוחו של המחול ואת מכלול השפעותיו לטובת חינוך,

למידה משמעותית ועיצוב דור עתיד ערכי של מבצעים, יוצרים, הוגים, חוקרים ואנשי תרבות. מאז קום המדינה המחול נלמד במערכת החינוך במסגרת תחומי הדעת מוזיקה וחינוך גופני, אך בשנת 2001 קיבל המחול מעמד של תחום דעת עצמאי, הכולל מערך של פיקוח והדרכה. המחול נכח בשדה החינוך מגני הילדים ועד למוסדות ההשכלה הגבוהה המובילים מחקר והכשרת מורים לתחום בשתי תפיסות, "מחול לכול" ו"מחול כתחום התמחות". מגמות מחול שנלמד בהן "מחול כתחום התמחות" פועלות מאז 1976, בתוכנית ייחודית בעולם המשלבת תיאוריה, ביצוע ויצירה, ומספרן גדל והולך. התנופה בתחום במערכת החינוך הולמת את הפריחה בתחום המחול בארץ: עלייה במספר הרקדנים והכוריאוגרפים הזוכים להערכה בין-לאומית, עלייה בכמות המחקרים, הספרות המקצועית והמאמרים בעברית וידע המצטבר והולך במחול ובהוראת מחול בארץ. בראייה מערכתית הפיקוח על החינוך למחול מעודד שיתופי פעולה בין החינוך למחול במערכת הפורמאלית לבין החינוך למחול במסגרות משלימות ובתוכניות העשרה שונות כדי למסד את תחום המחול בכל חלקי החברה ובכל המגזרים כחלק מהחינוך לערכים וכחלק מהחתיירה למתן שוויון הזדמנויות בחינוך.

2. תחום הדעת

2.1. כללי

החינוך למחול משלב באגבור שלושה תחומים - תיאוריה, ביצוע ויצירה - ומעודד למידה משמעותית וביטוי אישי ייחודי. ההתנסות בתחום מבנה תחושת מסוגלות ומכוונת למיצוי ולמציאות שילוו את הלומד לאורך חייו. מערכת החינוך ממליצה להפגיש את כל ילדי ישראל עם תחום המחול כחלק מההשכלה הכללית וכחלק מהמפגש עם מכלול האומנויות. תחום הדעת מחול מזמן למידה בין-תחומית ורב-תחומית בכל שלבי החינוך, מהקדם-יסודי ועד לחטיבה העליונה ובמסגרות להכשרת עובדי הוראה, הן בתפיסה של "מחול לכול" והן בתפיסה של "מחול כתחום התמחות".

2.2. "מחול לכול"

"מחול לכול" מאפשר הקניית ידע ראשוני, רציף ושיטתי המשמש תשתית לחינוך למחול. הוא מותאם לכלל התלמידים במערכת החינוך ומאפשר את השתתפותם בפעילויות מחול ברמות מגוונות. ב"מחול לכול" ניתנת הזכות להפגיש את התלמידים במערכת עם תחום הדעת בתוכנית לימודים מובנית או כתוכנית העשרה. "מחול לכול" נלמד בדרך כלל בשלבי הגיל הקדם-יסודי ובחינוך היסודי.

2.3 "מחול כתחום התמחות" – מקצוע בחירה
"מחול כתחום התמחות" (מקצוע בחירה) מחייב הרחבה, העמקה והתמקצעות בתחום. הוא נלמד בחטיבות הביניים ובחטיבות העליונות במגמת המחול בהיקף של 5 יח"ל לפחות. פתיחת מגמת מחול מותנית באישור המפמ"ר למחול.

3. תוכניות הלימודים

3.1 כללי

קיימות תוכניות לימודים לכל שלבי הגיל במערכת החינוך. כל תוכניות הלימודים מוצעות במסגרת לימודי הבחירה והן משלבות בין תיאוריה, ביצוע ויצירה.

3.2 הנחות היסוד לכלל התכניות

- 3.2.1 המחול הוא כלי ביטוי של האדם הנותן מענה לשני צרכים אנושיים בסיסיים: תנועה ותקשורת. באמצעותו האדם מממש את עצמו כיחיד וכחלק מקהילה, מחברה ומתרבות.
- 3.2.2 המחול הוא שפה רב-חושית מתכללת המאפשרת מיצוי, מצוינות והצטיינות. ככל שפה, חשוב ללמד מחול באופן שיטתי ורצוף מהילדות ועד לבגרות.
- 3.2.3 המחול מקדם אורח חיים בריא מבחינה פיזית ונפשית.

3.3 תוכנית הלימודים בקדם-יסודי

3.3.1 כללי

תוכנית הלימודים במחול בקדם-יסודי היא המשך טבעי ללמידה הגופנית-תנועתית המאפיינת את הילדות. בבסיסה הכרת אפשרויות התנועה של הגוף, הבעה ויצירה בתנועה באמצעות התנסויות רב-חושיות המבוצעות ביחיד, בזוג ובקבוצה. בפעילויות המחול המונחות הילדים לומדים להתבונן, לחשוב, להגיב, לבצע, ליצור ולהעריך יצירות מחול. פעילויות אלה מבנות תחושת מסוגלות, מפתחות כישרונות ייחודיים, כישורי חיים וחיברות ויחס מכבד לתרבויות מגוונות, ומאפשרות לשמר, לפתח ולשכלל אינטליגנציות מרובות.

התוכנית בנויה בהתאם לתפיסה של "מחול לכול".

3.3.2 מטרות התוכנית

- לפתח לומד עצמאי, בעל אינטליגנציות מרובות, המחובר לגופו ולרגשותיו
- לפתח ולשכלל מיומנויות תנועה, אלתור וחשיבה ביקורתית

- לפתח ולשכלל כישורי חיים וכישורים חברתיים המעוגנים בהדדיות ובשותפות של חברי הקבוצה הרוקדת
- להכיר ולבצע מגוון ריקודים מרפרטואר המחול המקומי והעולמי
- להשתתף באירועים ובמופעים כצופים וכמבצעים
- לטפח בריאות פיזית ונפשית באמצעות ריקוד, הבעה ויצירה.

3.3.3 היקף הלימודים

היקף הלימודים הוא בהתאם למסמך המתנ"ה. מומלץ ללמד שעה שבועית אחת.

3.4

תוכנית הלימודים בחינוך היסודי

3.4.1 כללי

תוכנית הלימודים במחול לבית הספר היסודי היא תוכנית רב-תרבותית המיועדת לכלל התלמידים הלומדים בכיתות א'-ו' בתפיסה של "מחול לכול". התוכנית היא ספיראלית, והיא מורכבת משישה רכיבי ליבה ומשלושה עקרונות פדגוגיים.

ששת רכיבי הליבה הם שפה, ידע גוף וטכניקה, יצירה ומופע, תרבות וחברה, איכות חיים, פרשנות והערכה. שלושת העקרונות הפדגוגיים הם:

- **שילוב** רכיבי הליבה עם תחומים חוץ-מחוליים, כגון אומנויות אחרות, מדעים, טכנולוגיה, חשיבה וערכים
- **התאמה** למאפייני התלמידים, לנושאי הלימוד הכיתתיים, לאירועים בלוח השנה ולנושאים מרכזיים שמשרד החינוך מציע
- **יישום** אינטגרציה של עקרונות הליבה בביצוע וביצירה.

3.4.2 מטרות התוכנית בחינוך היסודי

- לאפשר לכל ילד וילדה להתנועע, לחוות, לחולל, ליצור ידע ולממש את עצמם בתנועה, הן כיחידים והן כחלק מקבוצה, לקחת חלק באירועים ובמופעים ולרקוד כחלק בלתי נפרד משגרת יום הלימודים
- לטפח לומד אורייני מחול, בעל תחושת מסוגלות עצמית ומוטיבציה פנימית, השואף למיצוי עצמי ולמצוינות בביצוע והיודע לחשוב, להרגיש, לתקשר וליצור בתנועה
- לטפח תלמיד בעל חשיבה ביקורתית ורפלקטיבית המבין מחול ויודע להעריך אותו

- לקדם למידה הוליסטית - תחומית, בין-תחומית ורב-תחומית - ולטפח לומד עצמאי, היודע להוציא לפועל רעיונות שלו ושל אחרים והמקבל אחריות על העבודה המשותפת עם חברי הקבוצה הרוקדת
 - לחשוף את מרכיבי הזהות המיוצגים במחול ולפתח מודעות עצמית, זיקה למורשת הקהילתית, התרבותית והלאומית, וכן הערכה וסובלנות למורשות אתניות ולאומיות של אחרים החיים בישראל ובעולם
 - לטפח את הבריאות הפיזית והנפשית של הלומדים באמצעות תחזוקת הגוף ומתן ביטוי תנועתי לרגשות.
- 3.4.3 היקף הלימודים**

היקף הלימודים הוא בהתאם למסמך המתנ"ה. מומלץ ללמד שתי שעות שבועיות לכל כיתה בכל שכבת גיל. למעוניינים במחול כתחום התמחות תלמידי כיתות ד'-ו' מומלץ להרחיב בשעתיים נוספות.

3.5 תוכנית הלימודים בחטיבת הביניים

3.5.1 כללי

בחטיבת הביניים החינוך למחול נלמד במקביל בשתי התפיסות: "מחול לכול" ו"מחול כתחום התמחות".

3.5.2 "מחול לכול"

א. כללי

בתפיסה זו אפשר לקיים שיעורים במסגרת התוכנית החברתית באומנויות המפורסמת באתר המפמ"ר. אפשר לבנות תמהיל שיעורים ייחודי לבית הספר על פי העקרונות המופיעים בתוכנית הלימודים, ואפשר להקים להקת מחול בית-ספרית.

ב. מטרות התוכנית

- לחשוף את כלל תלמידי בית הספר לעולם המחול והתנועה העכשווי כמשתתפים וכצופים
- לאפשר לכל תלמיד התנסות תנועתית ויצירה בתנועה
- לחבר את התלמידים לעולם המחול.

ג. היקף הלימודים

היקף הלימודים יהיה בהתאם למסמך המתנ"ה. מומלץ ללמד שלוש שעות שבועיות לכל כיתה בכל שכבת גיל.

3.5.3 "מחול כתחום התמחות" – מגמת מחול

א. כללי

בחטיבת הביניים מתחילה ההכשרה המקצועית לביצוע וליצירה במחול. תוכנית הלימודים מורכבת

משיעורים ייעודיים, בדגש על ביצוע ועל יצירה לצד תיאוריה. בתחום הביצוע נלמדים שיעורים מעשיים במגוון סוגות וסגנונות מחול, כגון בלט קלאסי, מחול מודרני ועכשווי, ג'אז ועוד. בתחום היצירה נלמדים תהליכי אלתור וכוריאוגרפיה. בתחום התיאוריה נפתח צוהר לתולדות המחול, למוזיקה למחול ולאנטומיה יישומית למחול. פתיחת המגמה מותנית באישור המפמ"ר למחול.

ב. מטרות התוכנית

- להכיר את אומנות המחול ואת ושפתה
- לפתח יכולות ביצוע ויצירה במחול
- לפתח צפייה מושכלת, הערכה וביקורת
- להכיר את אומנות המחול כמשקפת חברה רב-תרבותית, ישראלית, יהודית ובין-לאומית
- להכיר סוגיות תיאורטיות של תולדות המחול, מוזיקה למחול ואנטומיה יישומית למחול
- לטפח זיקה למורשת ולתרבות הישראלית ותחושת שייכות לקהילה באמצעות המחול
- לטפח כישורים חברתיים וכישורי מנהיגות בראייה ערכית, תרבותית וביקורתית
- לטפח את הבריאות הפיזית והנפשית של הלומדים.

ג. היקף הלימודים

בחטיבות הביניים שיש בהן מגמת מחול יש ללמוד 8 שעות שבועיות לפחות בכל כיתה, בכל שכבת גיל, במשך שלוש שנים.

3.6 לימודי המחול בחטיבה העליונה

3.6.1 כללי

לימודי המחול שייכים למקצועות הבחירה. קיימות כמה דרכים אפשריות לשילוב לימודי המחול בתוכניות הלימודים בחינוך העל-יסודי. הדרכים השונות מתייחסות להיקפי הלמידה, לקהל היעד ולמבנה הארגוני. בתי הספר יכולים לבחור לתלמידיהם אחת מן הדרכים או לשלב יחד כמה מהן.

3.6.2 תוכנית הלימודים בחטיבה העליונה

א. כללי

במסגרת תעודת הבגרות כל תלמיד מחויב ללמוד לפחות מקצוע מורחב אחד ברמה של 5 יחידים. תלמידים הבוחרים בלימודי מחול כתחום התמחות

- מחויבים ללמוד את היקף השעות המלא, אך יכולים להיבחן ב"אומנות המחול" בלבד.
- תוכנית הלימודים במחול כמקצוע בחירה מחייבת לימודי "אומנות המחול" בהיקף של 5 יח"ל ולימודי "רסיטל במחול" בהיקף של 5 יח"ל נוספות. התוכנית נלמדת בהיקף של 12 ש"ש כל שנה במשך שלוש שנים ושעה אחת נוספת באחת משלוש השנים.
- ב. "אומנות המחול", 5 יח"ל**
- לימודי אומנות המחול כוללים שיעורים תיאורטיים ושיעורים מעשיים בביצוע ובכוריאוגרפיה. השיעורים התיאורטיים נלמדים בהיקף של 2 ש"ש לפחות כל שנה במשך שלוש שנים וכוללים לימודי תולדות המחול, מוזיקה למחול ואנטומיה יישומית למחול. שיעורי הביצוע נלמדים בהיקף של 8 ש"ש לפחות כל שנה במשך שלוש שנים וכוללים שיעורי טכניקה כגון בלט קלאסי ומחול מודרני. שיעורי הכוריאוגרפיה נלמדים בהיקף של 2 ש"ש לפחות בכל שנה במשך שלוש שנים.
- 70% מתוך נושאי תוכנית הלימודים הם פרקי החובה לבחינות הבגרות, ו-30% הנותרים נלמדים בהרחבה על פי תוכנית בית-ספרית ומוערכים במגוון דרכי הערכה בהתאם לבחירת המורה.
- הנחיות מפורטות להיבחנות נשלחות מדי שנה לבתי הספר ב"תיק בחינה באומנות המחול" ומפורסמות בחוזר המפמ"ר.
- במקרים חריגים אפשר לערוך התאמות מיוחדות בתוכנית באישור מפמ"ר בלבד.
- ג. "רסיטל במחול", 5 יח"ל**
- תוכנית הלימודים כוללת, כאמור לעיל, גם לימודי ביצוע. בחינת הבגרות "רסיטל במחול" מתקיימת אך ורק בכיתה י"ב, במועד ובמקום אחד בלבד שהפיקוח על החינוך למחול מפרסם כל שנה. הבחינה כוללת השתתפות בשיעורים בבלט קלאסי ובמחול מודרני והצגת קטע רפרטואר נבחר מתוך רשימת יצירות המופיעה באתר המפמ"ר. הבחינה מוערכת על ידי בוחנים חיצוניים בלבד.
- בבחינת הבגרות "רסיטל במחול" רשאים להשתתף רק תלמידים ממגמות מחול אשר אושרו על ידי הפיקוח על החינוך למחול. יש להגיש מועמדות לבחינה באמצעות טופס הבקשה לבחינת בגרות "רסיטל במחול"

- שהפיקוח על החינוך למחול מפרסם מדי שנה עד למועד הנקוב.
- תלמיד שנרשם ומכל סיבה לא ניגש לבחינה יהיה רשאי להיבחן בשנה העוקבת כנבחן משנה.
- תלמידים הלומדים בבתי ספר מקצועיים למחול בחו"ל המעוניינים להיבחן בבחינת הרסיטל מחויבים - להגיש בקשה למפמ"ר למחול עד חודש וחצי לפני מועד הבחינה בצירוף אישור לימודים עדכני ותוכנית הלימודים במוסד;
 - להירשם לבחינה אם התקבל אישור המפמ"ר.

ד. מטרת התוכנית

1) מטרת כלליות

- להכיר ולהבין את אומנות המחול ואת שפתה
- לפתח יכולות ביצוע ויצירה במחול
- לפתח צפייה מושכלת במחול, הערכה וביקורת
- להכיר את אומנות המחול כמשקפת חברה רב-תרבותית, ישראלית, יהודית ובין-לאומית
- לטפח זיקה למורשת ולתרבות הישראליות ולתחושת השייכות לקהילה באמצעות המחול
- להעמיק בסוגיות תיאורטיות של תולדות המחול, המוזיקה למחול והאנטומיה היישומית למחול
- לטפח מצינות, כישורים חברתיים וכישורי מנהיגות בראייה ערכית, תרבותית וביקורתית
- לטפח את הבריאות הפיזית והנפשית של הלומדים

2) מטרת ייחודיות לבחירה בהלימה למגזרים השונים

- להכיר ולהבין את הגישות השונות בהיבט התרבותי, האמוני והאתני לריקוד, לתנועה ולמחול וליחסי גוף-נפש-רוח ולפתח יכולת ליצור מתוך זיקה בין העולם האמוני לבין היצירה בתחום התנועה והמחול
- לפתח יכולת להעלות מופע מחולי או לבצע יצירת מחול תוך מתן משמעות פנימית אמונית ליצירה.

3.6.3 עבודת גמר אישית בהיקף של 5 יח"ל

כבכל תחומי הדעת, גם בתחום הדעת מחול ניתנת האפשרות לכלל התלמידים להגיש [עבודת גמר באומנות](#)

המחול בכפיפות לנהלים של הפיקוח על עבודות הגמר באגף לחינוך על-יסודי.

עבודת גמר בתחום המחול מוגדרת כ"עבודה לא צמודה". הנחיות נוספות מופיעות באתר המפמ"ר למחול.

3.6.4 תוכנית במחול במסגרת השכלה כללית

תוכנית הלימודים לתעודת בגרות מחייבת שני מקצועות להשכלה כללית בהיקף של 30 שעות סך הכול בכל תחום. בתי הספר מכל המגזרים יכולים לבנות לעצמם תוכנית לימודים להשכלה כללית במחול המותאמת לאופיים, לאופי תלמידיהם ולאופי קהילתם. לקבלת דוגמאות למודלים קיימים אפשר לפנות לפיקוח על החינוך למחול.

4. הבטחת שלום התלמידים ובטיחותם בשיעורי המחול במערכת החינוך

4.1 כללי

לימודי המחול כוללים היבטים גופניים מעשיים, המתקיימים לרוב בחדר המיועד ללימודי מחול. כמו בפעילויות גופניות אחרות, יש חשיבות רבה להקפדה על כללי הבטיחות המפורטים להלן.

4.2 הנחיות כלליות

- 4.2.1 שיעורי המחול בכל שכבות הגיל יתקיימו במקומות מתאימים ונקיים ממפגעים וממכשולים. במקרה של ספק אפשר להתייעץ עם המפקח על החינוך למחול.
- 4.2.2 אישור לפתיחת מגמת מחול בחטיבות הביניים ובחטיבה העליונה יינתן בתנאי שקיים בבית הספר מבנה וציוד תקני למחול (הנחיות בנושא המבנים והציוד התקני הנדרש מובאות באתר המפמ"ר למחול).
- 4.2.3 בתי ספר שפועלת בהם מגמת מחול יקפידו לקיים את השיעורים המעשיים במבנה התקני המיועד לכך.
- 4.2.4 האחריות לתקינות של אולמות המחול והציוד הנדרש מוטלת על רשות החינוך המקומית או על הבעלות על המוסד, ועליה לבדוק אותם לפחות פעם בשנה ולדאוג שהם יעמדו בדרישות ובהוראות כל דין.
- 4.2.5 על המורה למחול להיות בוגר קורס עזרה ראשונה, ומומלץ שהוא יעבור, לפחות פעם בשנתיים, רענון בהגשת עזרה ראשונה ובהחייאה. (בתי הספר והבעלויות נדרשים לשחרר את המורים להשתתפות ברענון בלי לגרוע ממשכורתם ואף לממן את החזר הוצאות הנסיעה של המורים).
- 4.2.6 סמוך לחדר המחול יימצא ציוד עזרה ראשונה תקין ושלם ונגיש לצוות ההוראה.

- 4.2.7 תלמידים ייקחו חלק בשיעורים המעשיים בהתאם לבריאותם הגופנית, בהלימה להנחיות [בהוראות 81 ו-83](#) [בחוזר הוראות הקבע עח/6](#).
- 4.2.8 לאחר מחלה או פציעה יציגו התלמידים אישור הורים או אישור רפואי המאפשר חזרה לשגרה.
- 4.2.9 הפיקוח על החינוך למחול ממליץ לקיים לפני הכניסה לחטיבת הביניים, ופעם נוספת עם הכניסה לחטיבה העליונה, תהליך הסברה בקרב התלמידים והוריהם בכל הנוגע לדרישות הפיזיות הצפויות ולשמירה על אורח חיים בריא.

4.3 הנחיות לצוות ההוראה

- 4.3.1 יש להתאים את הפעילויות לגיל התלמידים, למינם, לכושרם, למיומנויות גופם ולקצב התקדמותם.
- 4.3.2 יש להקפיד על תלבושת הולמת ומתאימה לשיעורי מחול הן למורה והן לתלמידים ולדאוג להסרת פריטים העלולים לגרום לחבלה.
- 4.3.3 יש להפנות כל תלמיד המתלונן על הרגשה רעה, על כאבים או על בעיה הנוגעת לבריאות הנפשית לבדיקה אצל גורם מוסמך, על פי הסידורים הקיימים במוסד החינוכי. המורה לא יקבע אבחנה רפואית.
- 4.3.4 יש להקפיד על פיתוח מקצועי בנושא "אורח חיים בריא".
- 4.3.5 בחטיבות הביניים שהמחול נלמד בהן כתחום התמחות (מקצוע בחירה) מומלץ למנות רכז מקצוע, ובחטיבה העליונה חובה למנות רכז מקצוע.
- 4.3.6 מורה המלמד מחול במוסד לחינוך מיוחד נדרש לעבור הדרכה לכך ולהיות בקשר שוטף עם הרפרנט להוראת אומנויות באגף לחינוך המיוחד ועם הפיקוח על החינוך למחול.

4.4 הנחיות המתייחסות לעונות השנה

- 4.4.1 פעילויות מחול המתקיימות בחוץ בעונת הקיץ הסכנות העיקריות בפעילויות מחול כגון חזרות לטקסים ולהופעות המתקיימות בקיץ הן מכות חום והתייבשות. כדי למנוע את התממשותן של סכנות אלו יש להקפיד על ההנחיות האלה:
- א. המורה ישתדל לקיים את השיעורים במקומות מוצלים, שיש בקרבתם ברזיות או סידורי שתייה אחרים.
- ב. המורה יתאים את דרישותיו במהלך הפעילות למגבלות מזג האוויר.

- ג. המורה יעודד את התלמידים לשתות הרבה מים וללבוש לבוש מתאים, ובכלל זה כיסוי ראש והגנה על חלקי הגוף החשופים בתכשירים מסנני קרינה.
- ד. רצוי לא לקיים פעילויות מחול מחוץ לסטודיו אחרי השעה 12:00 (בעיקר בחודשים מאי, יוני וספטמבר).
- ה. יש להימנע, ככל האפשר, מהיחשפות ממושכת לשמש.

4.4.2 פעילויות מחול המתקיימות בחוץ בעונת החורף

- הסכנות העיקריות בפעילויות מחול כגון חזרות לטקסים ולהופעות המתקיימות בחוץ בעונת החורף הן מכות קור (היפותרמיה העלולה להתפתח משילוב של טמפרטורות נמוכות, רטיבות ורוח) ומחלות הנובעות מהיחלשות מנגנוני ההגנה של הגוף. כדי למנוע את התממשותן של סכנות אלו יש להקפיד על ההנחיות האלה:
- א. המורה ישתדל לקיים את השיעורים במקומות יבשים ומוגנים מרוח.
- ב. המורה יתאים את דרישותיו במהלך הפעילות למגבלות מזג האוויר.
- ג. המורה יודא כי לבוש התלמידים מותאם לתנאי מזג האוויר.

5. מחול בחינוך המשלים

- הפיקוח על הוראת המחול מעודד שיתופי פעולה בין החינוך למחול במערכת הפורמאלית לבין החינוך למחול במסגרות משלימות ובתוכניות העשרה שונות. מומלץ שהרשות המקומית תבנה תוכנית-אב יישובית בשיתוף פעולה עם הפיקוח על המחול ועם הפיקוח המחוזי במטרה לממש את חזון הפיקוח על המחול כמפורט להלן:
- להביא את התפיסה ואת הפילוסופיה של התחום על כל סוגיו, סוגותיו וגווניו למערכת החינוך המשלים
 - למסד את תחום המחול בכל חלקי החברה ובכל המגזרים כחלק מהחינוך לערכים וכחלק מהשאיפה למתן הזדמנויות בחינוך
 - להטמיע את המחול כחלק בלתי נפרד מהנחלת מורשת ישראל, שימורה והעברתה מדור לדור.

6. הכשרת מורים ופיתוח מקצועי

6.1 הכשרת מורים

- 6.1.1 יש בארץ שלושה מסלולים להכשרת מורים למחול:
- בית הספר למחול בסמינר הקיבוצים
 - הפקולטה למחול באקדמיה הגבוהה למוזיקה ולמחול בירושלים

- המסלול למחול במכללת אורות ישראל.
- 6.1.2 מורים בוגרי המסלולים האלה שברשותם תואר ראשון, תעודת הוראה ורישיון הוראה רשאים ללמד את תחום המחול במערכת בהתאם לשלבי הגיל שהוסמכו אליו. חשוב שהמעסיק יקפיד שמורה המלמד מחול הוכשר לכך.
- 6.1.3 מורה מוסמך למחול המבקש ללמד מחול במערכת בשכבת גיל שלא הוסמך אליה רשאי לעשות זאת אם יתחייב להשלים את התמחותו לאותה שכבת גיל תוך 3 שנים, לרבות תואר ראשון, תעודת הוראה ורישיון הוראה.
- 6.1.4 מורה המבקש ללמד מחול בגן הילדים יפעל על פי הנחיות בסעיף של 3.11-12 של חוזר המנכ"ל 4/ד(א) בנושא תל"ן בגני הילדים ולאחר שיקבל אישור של המפקח הכולל על גני הילדים.
- 6.1.5 במקרה של היעדרות המורה למחול **לתקופה ארוכה (של שבועות/חודשים)**, ואם לא נמצא מורה מחליף **למחול**, אפשר למנות סטודנט למחול משנה ג' ומעלה בתיאום עם המפמ"ר למחול.
- 6.1.6 מורים בהתשע"ט בלבד, בעלי ותק מוכר של מעל לחמש שנות הוראה בתחום המחול במערכת ובעלי תעודת הוראה בהתמחות במחול, אשר הוכשרו במסלולים אחרים, רשאים להמשיך ללמד את התחום ללא השלמות רק בהמלצת המפמ"ר למחול.

6.2 פיתוח מקצועי

הפיקוח על הוראת המחול מפרסם מדי שנה באתר המפמ"ר אפשרויות עשירות ומגוונות לפיתוח מקצועי, הכוללות השתלמויות במפגשים פנים-אל-פנים או השתלמויות מקוונות והמתייחסות לתוכניות הלימודים, להיבטים תיאורטיים ולהיבטים מעשיים בביצוע וביצירה. המורים למחול נדרשים לקחת חלק בתהליכי הפיתוח המקצועי מדי שנה.

7. ספרי לימוד וחומרי למידה

חומרי הוראה וחומרי לימוד בהתאם לתוכניות הלימודים השונות נמצאים באתר הפיקוח על הוראת המחול בהתאם לשכבת הגיל **ובאתר "תיק תוכניות לימודים"**. אפשר למצוא באתר **חומרים לחינוך הקדם-יסודי והיסודי, לחטיבת הביניים ולחטיבה העליונה** וקישורים למאגרי ידע רלוונטיים כגון **"יומני מחול"**, **"הספרנים - בלוג הספרייה הלאומית - אשכול מחול"**. חומרי למידה רבים נוספים נמצאים **בספרייה למחול בבית אריאלה** בתל אביב. נוסף לכך נמצאים באתר האגף לאומנויות **חומרי עזר המתייחסים למגוון האומנויות** הנלמדות במערכת.

8. פעילויות מיוחדות בתחום הדעת

8.1 "ערב עבודות נבחרות"

הפיקוח על המחול מקיים מדי שנה ערב עבודות נבחרות, ובו נחשפים בפני תלמידי מגמות המחול ומוריהם המצטיינים ביצירה ובביצוע בתחום המחול. העבודות נבחרות על ידי ועדת שיפוט בתהליך מקוון, ללא ידיעה מוקדמת על זהות בתי הספר המבצעים.

8.2 תחרות תלמידים מצטיינים במחול

מדי שנה מתקיימת תחרות לתלמידים מצטיינים, ובה שלוש קטגוריות: תחרות למבצעים בתחום הבלט הקלאסי, תחרות למבצעים בתחום המחול המודרני ותחרות בכוריאוגרפיה. התחרויות מתקיימות בערב אחד, והזוכים נבחרים על ידי ועדת שיפוט אומנותית של אומנים מומחים.

8.3 מצלמים חינוך למחול

מעת לעת מתפרסם במערכת החינוך אלבום תמונות העוסק בפעילות הייחודית של מגמות מחול ושל בתי ספר שתחום המחול פועל בהם.

מעברים - רצף חינוכי מהגן לבית הספר

הוראת קבע מספר 0156 - חדש
תוקף הוראה מ-6.1.2019

תחולה

גני ילדים ובתי הספר בחינוך היסודי בכל מערכת החינוך

תמצית ההוראה

חוזר זה מונה את העקרונות המנחים בתהליך המעבר ממסגרת גן הילדים למסגרת בית הספר, מציג המלצות ושיקולים חינוכיים בנושא, ומפרט את השלבים השונים ואת תפקידיהם של הגורמים השונים המעורבים בתהליך. להלן עקרונות פעולה חשובים התורמים ליצירת רצף חינוכי בין הגן לבין בית הספר:

- א. הצוות החינוכי בבית הספר, בשיתוף עם צוות הגן, אחראי להוביל תהליך מעבר מיטבי מהגן לבית הספר, תוך הסתייעות בגורמים נוספים במחלקות החינוך ברשויות.
- ב. יש להקפיד על יצירת היכרות ותקשורת בין כל הגורמים במסגרות החינוך השונות - המורות, הגננות, היועצים, הפסיכולוגים, מנהלי בתי הספר, רכזי החינוך החברתי ורכזי השתלבות - במהלך השנה כולה, בצומתי זמן שייקבעו במשותף מראש.
- ג. יש להקפיד על יצירת קשר בין הגן לבין בית הספר במהלך שנת הלימודים בהקשר קהילתי וסביבתי, תוך הגדרת יעדים משותפים.
- ד. חשוב ליצור המשכיות בין הגן לבין בית הספר בנושאים של תוכני הלימוד ואופן ארגונם, דרכי ההוראה והלמידה, ארגון הזמן וארגון הצוות.

הגורם האחראי

הממונה על החטיבות הצעירות ועל המינהל הבית-ספרי, האגף

לחינוך קדם-יסודי והאגף לחינוך יסודי

052-2511972

doritla@education.gov.i

הוראות קשורות

- התכנית הלאומית ללמידה משמעותית - מבחנים פנימיים כחלק מההערכה על פני הרצף החינוכי **מספר: 3.1-54 פורסמה בחוזר: עו/9(ב) בתאריך: ל' בניסן תשע"ו, 08 במאי 2016**
- יישום חוק החינוך המיוחד: ועדת שילוב מוסדית, ועדת השמה ביושבה כערר על ועדת שילוב, ועדת השמה וועדת ערר **מספר: 1.2-42 פורסמה בחוזר: עד/5(א) בתאריך: כ"ט בטבת תשע"ד, 01 בינואר 2014**
- דחיית המעבר לביה"ס והישארות שנה נוספת בגן **מספר: 3.10-14 פורסמה בחוזר: עג/5(ב) בתאריך: י"ט בטבת תשע"ג, 01 בינואר 2013**
- תוכניות השילוב במסגרת החינוך הרגיל – לטיפול בתלמידים בעלי צרכים מיוחדים הלומדים בכיתות רגילות **מספר: 1.2-37 פורסמה בחוזר: סח/3(ד) בתאריך: כ' בחשון תשס"ח, 01 בנובמבר 2007**

תוכן העניינים

3	1. מבוא
4	2. המשנה החינוכית
5	3. המעבר מהגן לבית הספר
5	3.1 כללי.....
5	3.2 שלבים בתהליך המעבר מן הגן לבית הספר.....
6	4. הקשר עם הורים
9	5. השארת ילד בגן שנה נוספת
9	6. שלבים בקליטת ילדי הגנים בבית הספר
9	6.1 כללי.....

9	6.2	הכנת אנשי הצוות החינוכי
9	6.3	ארגון התכנים ודרכי ההוראה
10	6.4	ארגון הסביבה הלימודית
10	6.5	ארגון הזמן וסדר היום
12	7	תלמידים בעלי צרכים מיוחדים בחינוך הרגיל ובחינוך המיוחד
12	7.1	כללי
12	7.2	הכנה לחיים
12	8	תהליכי הוראה-למידה ושיח בקבוצות קטנות
13	9	משימות בית חווייתיות
13	10	הערכה ומדידה
14	11	ועדות מתוקף חוק לילדים בעלי צרכים מיוחדים בחינוך הרגיל ובחינוך המיוחד
16	12	נספחים
16		נספח א: דוגמה לסדר יום בכיתה א' (אפשר לבנות סדר יום דינמי ומותאם בעזרת הצוותים החינוכיים)
17		נספח ב: קידום יכולות של תלמידים ברצף החינוכי

1. מבוא

גן הילדים וכיתה א' הם מסגרות חינוכיות שחשוב ליצור ביניהן רצף חינוכי.

הגן הוא מסגרת חינוכית משמעותית שילדים מתפתחים ומתחנכים בה. הילדים בגן מתנסים באופנים שונים: הם משחקים, חווים חוויות, לומדים ומפיקים הנאה משהותם בו. הפעילויות וההתנסויות היום-יומיות במהלך שנות הלימודים בגן משמשות תשתית לחוויית הלמידה הנכונה לילדים בבית הספר והן מקדמות את תהליך ההסתגלות של הילדים למסגרת העתידית.

התפיסה החינוכית שהאגף לחינוך קדם-יסודי והאגף לחינוך יסודי מובילים היא שעל הרצף החינוכי בין הגן לכיתה א' להיות מושתת על תהליכי הלמידה של הילדים ולשמש חלק מרצף ההתפתחות שלהם ושהגן אינו שלב של הכנה לבית הספר. חשוב מאוד שהילדים והוריהם יתכוננו למעבר לבית הספר, אך חשוב לא פחות שבית הספר יתאים את דרכי העבודה בכיתות א' לילדים הצעירים ולצורכיהם ההתפתחותיים

ויאפשר הדרגתיות בהנחלת שיטות הוראה וסדר יום שונים מאלה שהילדים הורגלו אליהם בגן. במסגרת המעבר מגן הילדים לבית הספר יפעלו הצוותים החינוכיים לשם יצירת תהליכי עבודה משותפים, שבמהלכם ישולבו הן הפרדה מהגן והן תהליך ההסתגלות לבית הספר. לשם יצירת מעבר הדרגתי, התואם את השלבים ההתפתחותיים של הילדים, יכללו תהליכי העבודה - א. תהליך מתמשך של היכרות בין צוותי החינוך של הגנים לבין מחנכות כיתות א'; ב. היכרות של הילדים והוריהם עם המסגרת הבית-ספרית.

2. המשנה החינוכית

חשוב לוודא כי הרצף בין הגן לכיתה א' יהיה מושתת על תובנות העולות ממחקרים בנושא בנוגע לתהליכי למידה של ילדים כחלק מתהליך התפתחותם. בעת המעבר מהגן לבית הספר חשוב לייצר רצף חינוכי שביכולתו לקדם הסתגלות ולאפשר חוויה מיטבית שתתרום לתחושות של ביטחון ושל מסוגלות בקרב הילדים והוריהם.

התהליך החינוכי מושתת על כמה רצפים:

רצף משחק ולמידה

מחקרים עדכניים מלמדים שההפרדה בין תהליכי למידה לבין משחק היא מוטעית. ילדים צעירים לומדים באמצעות משחק, והוא משמש בסיס להתפתחותם הרגשית, החברתית והקוגניטיבית. בגן הילדים הלמידה מתרחשת תוך התנסויות ותוך משחק בהקשר טבעי ובהתאם לנושאים שהילדים מתעניינים בהם. חשוב להמשיך ולייחד מקום מרכזי למשחק עם המעבר לכיתה א', תוך הכרה בחשיבותו כמתודה התורמת ללמידה בהקשרים שונים.

רצף התפתחותי רב-ממדי

ההתפתחות מתרחשת על פני רצף רב-ממדי של תחומים הקשורים זה בזה ומשפיעים זה על זה: התחום התחושת-המוטורי, התחום הרגשי-החברתי, התחום השפתי והתחום הקוגניטיבי. מטרת העבודה החינוכית בגן הילדים היא לקדם את התחומים הללו תוך התאמתה לכל אחד מהילדים באופן דיפרנציאלי.

בעת המעבר מהגן לכיתה א' מתרחש שינוי באיזון בין התחומים, ומתעצמת חשיבותו של התחום הקוגניטיבי; עם זאת, חשוב להמשיך ולפתח את כלל תחומי ההתפתחות באופן הוליסטי. בשלב התפתחותי זה יש לתחומים המוטורי, הרגשי והחברתי השפעה רבה על ההיבט הקוגניטיבי, ולכן יש להעמיד במרכז העשייה החינוכית התבוננות הוליסטית על הילד והוראה רב-תחומית.

רצף סביבה חינוכית, משפחה וקהילה

למידה משמעותית מתרחשת בהקשר של הסביבה האנושית והפיזית שבה הילד חי. לכן יש לשים דגש על תהליך הלמידה, הן בגן והן בבית

הספר, כקשור לסביבה שבה הילדים חיים, וליצור קשר רציף בין המסגרת החינוכית, בין משפחות התלמידים ובין הקהילה שהם משתייכים אליה (הגישה האקולוגית).

קשר בין ילדי הגן והצוותים החינוכיים בגן לבין תלמידי כיתה א' והצוותים החינוכיים בבית הספר

תחומי עניין משותפים ישמשו בסיס למפגשים, הן במסגרת הגן והן במסגרת בית הספר, לשם היכרות הדדית בין הילדים לצוותים החינוכיים בשתי המסגרות ולשם התנסויות למידה חווייתיות משותפות.

3. המעבר מהגן לבית הספר

3.1 כללי

המעבר ממסגרת גן הילדים למסגרת בית הספר הוא תהליך מתמשך שתחילתו בשנה שבה הילדים עדיין בגן, המשכו עם כניסתם לכיתה א', והוא מתקיים במהלך כל השנה הראשונה במסגרת בית הספר.

בהליך המעבר של ילדים מהגן לבית הספר יש להתייחס למכלול גורמים: המאפיינים ההתפתחותיים של הילדים, משפחות הילדים והקהילה שהם משתייכים אליה והמסגרות החינוכיות: הגן שהילדים לומדים בו והמסגרת הבית-ספרית שהם מתעתדים לעבור אליה.

יש לקיים מפגשים הדדיים בין ילדי הגן לבין ילדי בית הספר במהלך השנה, בצומתי זמן שייקבעו מראש על ידי הצוותים החינוכיים.

יש להקפיד על יצירת סדירויות בסביבה החינוכית, הן במבנה סדר היום והן בתהליכי הלמידה בכיתות א', שתתייחסנה למאפייני ההתפתחות הגילית ותותאמנה להם.

יש לעצב תהליכי עבודה משותפים בעת המפגשים ההדדיים של הפיקוח על הגנים והפיקוח על בתי הספר לצורך החלטה על הפרקטיקות המעשיות המביאות לידי ביטוי את התפיסה המוצגת בחוזר זה.

האגף לחינוך יסודי מקדם מהלך "א' תחילה" שנועד להקל ולרכך את המעמד מהגן לבית הספר על הילדים ועל ההורים כאחד. בבסיס מהלך זה עומדת האמונה כי על בית הספר להכין את עצמו לקליטת הילדים, ולא הילד הוא שצריך להתאים את עצמו לבית הספר.

3.2 שלבים בתהליך המעבר מן הגן לבית הספר

3.2.1 כדי לבסס את המהלך "א' תחילה" ולקדם תיאום ציפיות יתוכננו מפגשים של מפקחי החינוך היסודי עם מפקחי החינוך הקדם-יסודי (או מי מטעמם) יחד עם נציגי אגף

החינוך ברשויות, המפקח על הייעוץ, מנהל השפ"ח ומנהל המתי"א או נציג מטעמם. כמו כן יתקיימו מפגשי הסברה לצוותים החינוכיים לשם יצירת שגרות וסדירויות עבודה.

3.2.2 כדי ליצור תהליך מעבר מיטבי מהגן לבית הספר חשובה הכנה מתמשכת במהלך שנת הלימודים. לשם כך יש לקיים לפחות שלושה ביקורים הדדיים במהלך השנה של הילדים עם צוותי החינוך של הגן ושל כיתות א' מבתי הספר שילדי הגנים מזינים. מומלץ כי הביקורים יתקיימו סביב חגים ומועדים, אירועים מיוחדים, נושאי לימוד משותפים וכדומה.

3.2.3 הביקור של ילדי הגן בבית הספר ילווה על ידי אנשי הצוות החינוכי של הגן. יש לוודא כי הפעילויות תהיינה בעלות אופי נינוח, ותתקיימנה בהנחיה משותפת של הצוותים החינוכיים. רגיעה בשלב ההיכרות תורמת לתחושת מוכרות ורצון להמשכיות. במהלך הביקור יכירו הילדים את המרחב הפיזי: שער בית הספר והכניסה, הכיתות, החצר, השירותים, המשרדים ומרחבים נוספים, אם קיימים. כמו כן יכירו הילדים את מחנכות כיתות א'. מומלץ לקיים את המפגשים בקבוצות קטנות ולהסביר לילדים שהמחנכות שיפגשו לא בהכרח תהיינה המחנכות שלהם.

3.2.4 יש לתכנן במקביל גם ביקורים של ילדי כיתות א' בגנים, לשם יצירת חוויה של מפגש הדדי מהנה. ילדי כיתה א' יחוו סגירה נוספת של תהליך הפרידה מהגן, ואילו ילדי הגן יזהו כי ילדי בית הספר "דומים" להם וכי חוויותיהם דומות, ובכך תתבסס לראשונה חוויה של היכרות עם "ילדי בית הספר" שלא פעם נתפסים על ידי ילדי הגן כ"גדולים" וכשונים מהם.

4. הקשר עם הורים

4.1 ההורים הם הגורם המשמעותי ביותר עבור הילד, ומידת השותפות שלהם עם הצוות החינוכי ואמונם בו היא גורם משמעותי בהסתגלות התלמיד למסגרת החינוכית. יצירת תרבות של שיח עם ההורים והקשבה לדעתם בנוגע לילדם, תוך מתן דגש על ראיית הילד כעולם שלם ויצירת תמונה מלאה אודות תפקודו, תחומי העניין שלו, חוזקותיו וקשייו במגוון סביבות ומצבי חיים, חשובה ביותר לשם קליטתו המיטבית בבית הספר. יצירת המשכיות במענים ובמסרים לילד כחלק מרצף

החיים בין הבית לבין בית הספר תתרום להסתגלותו ולתפקודו המיטבי.

4.2 שלב המעבר לבית הספר וההכנה לקראתו מעורר אי-ודאות וחרדה גם אצל ההורים. כניסת הילד לכיתה א' מעוררת רגשות מעורבים בקרב ההורים: תחושות של שמחה וגאווה, אך לעיתים גם דאגה מהצפוי לילדים בעת הצורך בהתמודדות עם האתגרים החדשים.

בקרב ההורים קיימות ציפיות גבוהות להישגים אקדמיים וחברתיים, אולם חוויותיהם האישיות של ההורים והחוויות שחוו עם ילדיהם הבוגרים יותר עם כניסתם לבית הספר משפיעות על העברת מסרים לילד בהווה. חשוב לזהות ולהכיל רגשות אלה, לגלות הבנה ואמפתיה, ובמקביל לשדר מקצועיות ואמון ביכולתם של הילדים לענות על הציפיות החדשות שהמערכת מעמידה בפניהם.

4.3 יש לוודא את קיומו של שיח עם ההורים על יעדי עבודה ייחודיים לכל ילד אשר ייכללו בתוכנית האישית שלו, תוך מתן דגש למענים הנדרשים לצרכיו הייחודיים, לקשייו ולחוזקותיו ותוך ראייה רב-תחומית של מכלול הצרכים והמענים ברצף היום בבית הספר, בבית ובקהילה.

4.4 **מומלץ לקיים שני מפגשים לפחות בנושא במהלך השנה, כמפורט להלן:**

פגישה ראשונה עם הורי כלל ילדי הגן

- בתחילת שנת הלימודים האחרונה של הילד בגן, בעת הפגישה הראשונה של הגננת עם כלל ההורים, תביא הגננת לידיעתם את מהלך תוכנית המעברים.

- **פגישה שנייה לקראת ההרשמה לבתי הספר עם הורי כלל ילדי הגן**

מוצע לקיים מפגש במתכונת של שיח קבוצתי עם ההורים בהנחיה משותפת של הגננת, מורת כיתה א', פסיכולוג הגן/או פסיכולוג המסגרת הקולטת, נציג בית הספר, כגון יועץ חינוכי, ונציג של המתי"א שיוכל להתייחס לנושאים הנוגעים לילדים בעלי צרכים מיוחדים. חשוב להקשיב לשאלותיהם של ההורים ולשים לב לדאגותיהם, שכן תחושותיהם עוברות גם לילדיהם. יש לוודא מתן מענה לשאלותיהם בפירוט נרחב ובכך לתרום לרגיעה בקרב ההורים ובקרב הילדים. חשוב להתייחס הן להיבטים הרגשיים, הן להיבטים החברתיים והן להיבטים הפדגוגיים.

4.5 כמו כן חשוב לקיים תקשורת שוטפת ורציפה עם ההורים במגוון אמצעים מעבר למפגשים במסגרת החינוכית; לדוגמה: ביקורים בבית התלמיד, העברת מידע באמצעות מחברות קשר, מכשירי תקשורת תומכת המשמשים את התלמידים, קשר טלפוני ועוד.

אפשר לקיים את המפגש השני בבית הספר הקולט, יחד עם המנהל ועם הצוות הטיפולי-ייעוצי, ולאפשר גם שיח בקבוצות קטנות בחלק מהמפגש. חשוב לקיים מפגשי הדרכה פרטניים או קבוצתיים להורים על פי הצורך במסגרת הגן, לשם תמיכה בתהליך המעבר לכיתה א', תוך התייחסות להיבטים רגשיים, חברתיים ופדגוגיים.

4.6 העברת מידע

מומלץ להסביר להורים את הצורך ואת החשיבות של העברת מידע חינוכי-טיפולי מצוות הגן לצוות בית הספר לשם שמירה על רצף חינוכי וטיפולי וכדי להתאים את המענים לצורכי התלמיד. העברת המידע תתבצע אך ורק בהסכמת ההורים ובעקבות חתימתם על ויתור סודיות כמתבקש.

4.7 לשם מתן מענה לילדים בעלי צרכים מיוחדים בחינוך הרגיל ובחינוך המיוחד יש לנהוג על פי הכללים האלה:

4.7.1 כחלק משיתוף ההורים בבניית התוכנית האישית של הילד (כמתחייב מחוק החינוך המיוחד) חשוב לשתף אותם בחשיבה על יעדים שיכוונו ליצירת רצף בין הגן לבית הספר, בהתאם לצורכי התלמיד. יש להגדיר יחד עם ההורים את המטרות שחשוב לעבוד עליה עם הילד בשנתו האחרונה בגן ובשנתו הראשונה בבית הספר.

4.7.2 בגני החינוך המיוחד מומלץ לקיים מפגשי הדרכה להורים בשיתוף הצוות הרב-מקצועי בגן לקראת המעבר לבית הספר.

4.7.3 בעת השיח עם ההורים יש להציג לפנייהם את סוגי המסגרות הבית-ספריות שתלמידים בעלי צרכים מיוחדים לומדים בהן:

- כיתה בחינוך רגיל שהתלמיד בעל הצרכים המיוחדים לומד בה (שילוב)

- כיתה בחינוך מיוחד בבית ספר בחינוך הרגיל

- בית ספר לחינוך מיוחד.

4.7.4 בעת השיח בין הצוותים החינוכיים בגן ובבית הספר יש ליצור רצף חינוכי בעבודה על מטרות ועל יעדים ייחודיים לכל תלמיד. יש לוודא שהעברת מידע ממסגרת אחת לשנייה, לרבות התוכנית האישית של הילד (תח"י או תל"א), מותנית בהסכמת ההורים לחתום על טופס ויתור סודיות.

מידע נוסף אודות שותפות הורים לילדים בעלי צרכים מיוחדים בתהליכים החינוכיים מצוי [בפורטל הורים לילדים בעלי צרכים מיוחדים](#).

5. השארת ילד בגן שנה נוספת

במהלך השנה תעקוב הגננת אחר התקדמות הילדים ותזהה ילדים שקיימת לגביהם התלבטות באשר למעבר לבית הספר. על הגננת לשתף בהתלבטויות את פסיכולוג הגן. יש לפעול על בסיס ההנחיות בחוזר הוראות הקבע עג/5(ב), סעיף 14-10.3, "[דחיית המעבר לבית הספר והשארת שנה נוספת בגן](#)".

חשוב להדגיש כי המהלך "[א' תחילה](#)" מסמן שינוי בתפיסת נושא המוכנות לכיתה א' ודחיית המעבר, שכן על פי התפיסה החדשה מדובר במתן מענה לקשת רחבה של ילדים בכיתה א', המותאם לשונות גדולה יותר של ילדים ברמת מוכנותם ובשלותם.

6. שלבים בקליטת ילדי הגנים בבית הספר

6.1 כללי

בית הספר יערך לקראת קליטת ילדי הגנים תוך התייחסות להיבטים האלה:

- הכנת אנשי הצוות החינוכי
- ארגון התכנים ודרכי ההוראה
- ארגון הסביבה הלימודית
- ארגון הזמן וסדר היום
- הבניית הקשר עם הורי הילדים
- קיום ועדות מתוקף החוק לילדים בעלי צרכים מיוחדים.

6.2 הכנת אנשי הצוות החינוכי

מחנכות כיתות א', יחד עם הצוות המורחב (רכזת השתלבות, רכזת פדגוגית, רכזת שכבה, מורת שילוב) ועם והצוות הטיפולי, ישתלמו ויתפתחו מקצועית לשם ביסוס ידע רחב אודות אפיוני גיל הילדים בהיבטים של התפתחות רגשית, חברתית, קוגניטיבית, מוטורית ושפתית. לצורך ההכשרה רצוי להיעזר בצוות הטיפולי-הייעוצי (יועץ, פסיכולוג, מורת שילוב, מומחי תחום) ובצוות הפדגוגי.

נוסף לכך באחריות מנהל בית הספר והיועץ לבצע פעולות מקדימות שמטרתן קידום היכולת לעבוד בשיתוף פעולה כצוות לצורך השגת המטרות.

6.3 ארגון התכנים ודרכי ההוראה

יש לקיים תכנון שנתי של הידע, המיומנויות והערכים שמבקשים להקנות לתלמידים, תוך התייחסות לדרישות משרד החינוך ולצורך לעמוד בהישגים המצופים. יש להבטיח את קיומם של תהליכי הוראה-למידה בקבוצות קטנות, כדי לתת מענה לשונות בין הלומדים.

מומלץ לארגן את התכנים בדרך של נושאים אינטגרטיביים (בין-תחומיים). כדאי לעסוק בארבעה עד שישה נושאים בשנה. הרעיון המרכזי הוא לייצר נושא לימודי שיש לו פוטנציאל רחב-היקף וש אפשר לשלב בתהליך הוראתו מיומנויות מכמה תחומי דעת [בהלימה לתוכניות הלימודים](#).

נושא לימודי המתוכנן בדרך זו מזמן לילדים עיסוק ממושך ומעמיק מזוויות מבט שונות, מאפשר להם התמודדויות מגוונות עם תכנים ועם מיומנויות רלוונטיים לחייהם, ומאפשר למורים לייצר עבורם את ההקשרים בין ההיבטים השונים של העיסוק בנושא.

דרך זו של הוראה מאפשרת למידה משמעותית. חשוב לעשות שימוש בדרכי הוראה מגוונות, המאפשרות למתן את הפער בין הדרישות של מסגרות הגן ובית הספר.

6.4. ארגון הסביבה הלימודית

יש לתכנן את הסביבה הלימודית באופן שתכיל את המאפיינים הדרושים לתהליכי למידה מיטביים בכיתה א' אך תעוצב בצורה דומה יותר לסביבה הגנית, המאפשרת לילדים לנוע בין מרכזים שונים ולבחור באילו נושאים לעסוק, נושאים המזמנים פעילויות מגוונות שמטרתן לקדם מיומנויות באמצעות דרכי למידה המותאמות לגיל הילדים: משחק, חקר, בנייה ויצירה. מומלץ שהסביבה תכיל פינות של משחק סוציו-דרמטי, משחקים דידקטיים, פינות יצירה בחומרים מגוונים, מרכזי חקר, פינות לבנייה בחומרים שונים ומרכזים לתרגול מיומנויות יסוד בקריאה, בכתיבה ובחשבון בליווי אמצעי המחשה מגוונים.

לילדים בעלי צרכים מיוחדים בחינוך הרגיל ובחינוך המיוחד יש לעצב סביבה חינוכית המותאמת לצורכיהם ולמאפייני התפקוד שלהם בתחומים השונים. על הסביבה הפיזית להיות מאורגנת באופן שתאפשר תפקוד עצמאי ככל האפשר, ללא תלות במבוגר, ומתן הזדמנויות להתנסות באווירה תומכת ומחזקת, תוך שימת דגש על מכלול האמצעים הנדרשים להנגשה הפיזית של הסביבה, כמו גם להנגשה לימודית.

6.5. ארגון הזמן וסדר היום

יש להקפיד שסדר היום יהיה גמיש ויענה על צרכי הילדים והצוות. על סדר היום להיות מותאם לגורמים קבועים ומשתנים וכן לתנאי הכיתה, המרחב והחצר. כמו כן על סדר היום לכלול פעילויות מסוגים שונים, שכל אחת מהן תדגיש צד אחר וחשוב להתפתחותו של הילד.

הרצף של מרכיבי סדר היום ומשך הזמן של כל פעילות ייקבע על פי שיקולים פדגוגיים של הצוות החינוכי. מעקב אחר פעילות

הילדים יאפשר לצוות לזהות צרכים ונסיבות משתנות, ובעקבות כך לפעול בגמישות ולהכניס שינויים בשגרה המתוכננת. למטרות הלימודיות והחינוכיות העומדות לנגד עיני חברי הצוות צריכה להיות השפעה מכרעת על מבנה היום, ועליהם לשאוף לתוכנית שיש בה קביעות בצד גמישות.

סדר יום לילדים בעלי צרכים מיוחדים בחינוך הרגיל ובחינוך המיוחד

כחלק מיישום העיקרון של סדר יום גמיש חשוב לתת את הדעת על ילדים שעל פי מאפייני המוגבלות שלהם הם מתקשים לתפקד בסדר יום גמיש. עבורם חשוב להנגיש ולהמחיש את סדר היום, על הרכיבים הגמישים שבו לצד הרכיבים המובנים/הקבועים, ולצייד אותם בכלים ובמיומנויות שיקלו על המעבר מפעילות לפעילות.

לסדר יום גמיש יתרונות מספר. הוא מאפשר לילדים להתנסות ולרכוש כישורים בתחומים האלה:

- בחירה מתוך מגוון פעילויות בתוך הכיתה ומחוצה לה
 - למידה פרטנית
 - למידה בקבוצות קטנות או במליאה
 - פיתוח המכוונות כלומדים עצמאיים.
 - סדר יום גמיש מאפשר למורות לתכנן מענים המותאמים לצרכים שונים של ילדים לקידום הישגיהם, וכן להכיר כל ילד ולייצר קשר בין-אישי עמוק ומשמעותי שיוביל להנעה ללמידה ולמיצוי היכולות. באופן זה יגדלו סיכוייו של כל תלמיד להגיע להישגים גבוהים במגוון תחומים. סדר יום גמיש גם מאפשר לקיים תהליכי הוראה בקבוצות קטנות.
 - חשוב להתייחס להבדלים בין-אישיים. טווח הנורמה רחב יחסית, ולכן יש ילדים שתהליכים אלה דורשים מהם זמן ארוך יותר מאחרים. בכל מצב של התלבטות מומלץ להיעזר בכוחות המקצועיים של הצוות הטיפולי.
- כמו כן סדר יום גמיש מאפשר פתיחה וסגירה חווייתיות של יום הלימודים; לדוגמה:
- אפשר ליצור חוויה רגשית חיובית ומעבר רך מהבית לתחילת יום הלימודים בבית הספר באמצעות מוזיקה ושיח, במטרה לחזק את התקשורת הבין-אישית בין המורים לתלמידים, לקדם את ההבנה של עולמם הפנימי של הילדים ולפתח אצלם מיומנות של הקשבה ואמפתיה (רצוי להפעיל את התוכנית "[שיר של יום](#)").
 - בזמן המפגש הקצר בסיומו של יום הלימודים המורה יכולה להזמין את הילדים לשתף בחוויות, במחשבות ובתחושות שלהם מיום הלימודים. הסיכום ייעשה באווירה נעימה כדי לאפשר סגירה של היום באופן חיובי.

7. תלמידים בעלי צרכים מיוחדים בחינוך הרגיל ובחינוך המיוחד

7.1. כללי

יש לכתוב תוכנית אישית לכל תלמיד בעל צרכים מיוחדים שנמצא זכאי לשירותי חינוך מיוחד בהתאם להחלטת ועדה מתוקף חוק החינוך המיוחד, ועדת שילוב או ועדת השמה (או ועדת זכאות). התוכנית תיבנה על ידי צוות רב-מקצועי, בהובלת מחנך הכיתה, תתבסס על פרופיל תפקודי ותתמקד במספר קטן של יעדים שהם ייחודיים לתלמיד במגוון תחומים. נוהלי המשרד בנושא ילדים המשתלבים בגן או בכיתה לחינוך רגיל מצויים בסעיף 1.2-37 בחוזר הוראות הקבע ח/ס3(ד), "[תוכנית השילוב במסגרות החינוך הרגיל - לטיפול בתלמידים בעלי צרכים מיוחדים הלומדים בכיתות רגילות](#)".

7.2. הכנה לחיים

7.2.1 יש לכלול בתוכנית הלימודים הכיתתית והאישית של הילדים פיתוח של ידע ומיומנויות לשם התנהלות עצמאית ואוטונומית במצבי חיים שונים. תחום ההכנה לחיים כולל תחומי משנה, ומתוכם יש לבחור את תחומי ההכנה לחיים הרלוונטיים לגיל הילדים. יש לקיים את תהליכי הלמידה בתחומי ההכנה לחיים במגוון סביבות למידה בגן/בבית הספר ובסביבות שונות בקהילה.

7.2.2 יש לשים דגש על הקניית מיומנויות של ייצוג עצמי (סינרגור עצמי) והכוונה עצמית, החשובות לשם השתלבות המיטבית של התלמיד בחברה ובקהילה.

מידע נוסף אפשר למצוא בתוכנית "[הכנה לחיים](#)" של אגף א' לחינוך מיוחד.

8. תהליכי הוראה-למידה ושיח בקבוצות קטנות

בעת הוראה בקבוצות קטנות המורה עוסקת בהקניית תכנים ומיומנויות, כמו גם בבניית שיתופי פעולה ושיח בין הילדים לבין המורה ובין הילדים לבין עצמם. באופן זה מתאפשרת למורה יצירת היכרות מעמיקה עם התלמידים ועמידה מקרוב על התקדמותו האישית של כל ילד בקבוצה. מסגרת למידה זו מאפשרת יוזמה רבה יותר של התלמידים, אפשרויות בחירה רחבות יותר והבעת דעה באופן חופשי. הקבוצות נקבעות ומשתנות בהתאם למטרות ההוראה ולמצאי הערכת התלמידים. בזמן שהמורה מלמדת בקבוצות קטנות, הילדים פועלים בסביבת למידה שתוכננה עבורם והמשרתת את הנושא הנלמד, תוך הפעלת מגוון פעילויות המאפשרות למידה עצמאית בתיווך מופחת.

במהלך השנה ובאמצעות הוראה מכוונת יפתחו הילדים מיומנויות של לומדים עצמאיים וילמדו להיעזר בחבריהם לצורך פתרון בעיות שתתעוררנה תוך כדי הפעילות. חשוב להתחיל בתהליך כבר בתחילת השנה ולבסס אותו על תרבות הלמידה המוכרת לתלמידים עוד מהגן. התהליך יתרחב ככל שמיומנויותיהם של הילדים תשתכללנה. עם כל שינוי של סביבת הלמידה בעקבות שינוי הנושא הנלמד על המורה לערוך לילדים "היכרות" עם הפעילויות החדשות המוצעות להם. חשוב לבחור תלמידים שיהיו אחראים על הפעילות ושעמיתיהם יוכלו להיוועץ בהם או להפנותם לסיועם של חונכים מכיתות גבוהות יותר. בקרב תלמידים בעלי צרכים מיוחדים בחינוך הרגיל ובחינוך המיוחד יש לפעול להעלאת רף הציפיות וללמד אותם תוך הלימה מרבית לתוכנית הלימודים הרגילה ותוך התייחסות לצורכי התלמידים. יש לקדם פיתוח מיומנויות של לומד עצמאי ולעגן את פיתוח המיומנויות הללו בתוכנית האישית או הקבוצתית של התלמידים.

9. משימות בית חווייתיות

אין לתת "שיעורי בית" כמשימות שינון בלבד. יש להציג לילדים חלופות של משימות חווייתיות שעיקרן חשיפה לספרות ילדים באמצעות הקראה על ידי ההורים (לדוגמה: "[ספריית פיג'מה](#)") ומערכות קשב ועוד, הטמעה של ידע (שפתי, מתמטי ואחר) באמצעות צילומים ברחוב ובסביבה הקרובה לילד, הבאת חפצים מבית הילד ושימוש באמצעים אומנותיים, כגון תמונות, מוזיקה, המחזה וכדומה. משך הזמן המומלץ להכנת שיעורי הבית הוא כ-10 דקות.

10. הערכה ומדידה

10.1 אין לקיים מבחנים לפני הכניסה למסגרת בית הספר לצורך מיון, שיבוץ וכדומה. כמו כן לא יתקיימו מבחנים בחודשיים הראשונים בכיתה א'. בשבועות הראשונים תפגוש המורה את התלמידים לראשונה, ובעזרת כלי הערכה פרטני שהעברתו נעשית באופן נינוח ורגוע היא תוכל להעריך את רמת המוכנות של תלמידיה לתהליכי הלמידה של הצופן האלפביתי. הכניסה הרגועה למסגרת בית הספר, ללא צורך בעמידה בלחצים מיותרים, היא בסיס לתהליך קליטה מיטבי, המגביר את תחושת המסוגלות בקרב הילדים והוריהם. ההיבטים הרגשיים בשלב זה של תחילת השנה חשובים ומשמעותיים, והם מניחים את התשתית לבניית ביטחון האישי של הילד.

10.2 יש לפעול על פי ההנחיות בעת העברת המבדק "[עשר המשימות בשפה לכיתה א'](#)" שנועד לספק למורי כיתות א' כלי לניטור השליטה של תלמידי כיתתם במיומנויות הקריאה והכתיבה. המבדק יועבר בכיתות בשלוש פעימות: ספטמבר-אוקטובר;

ינואר-פברואר; מאי-יוני. כל אחת מהפעילות תועבר בתוך טווח הזמן שנקבע, בהתאם להנחיות המופיעות במדריך למורה. לתלמידים שביצועיהם מציגים תפקוד לא תואם לשלב הגיל יועברו המשימות פעם נוספת לאחר ביצוע תוכנית שנבנתה במטרה לקדם.

10.3 **שימוש במבחנים בכיתה א'** (הנהלים לקוחים מהוראה 0073 בחוזר עו8, "[התוכנית הלאומית ללמידה משמעותית – מבחנים פנימיים כחלק מההערכה על פני הרצף החינוכי](#)"):

א. המעבר לכיתה א' מלווה לא אחת במתח ובנסיגה ברמת התפקוד של הילדים. כדי ליצור יחס חיובי לבית הספר וללמידה ולחזק את הביטחון העצמי ואת תחושות המסוגלות של הילד יש להבטיח שהלמידה תתקיים באווירה חמימה ותומכת. לכן תיעשה ההערכה בכיתה א' בכלים מגוונים... ולא ייעשה שימוש במבחנים כלל.

ב. על המורה לבנות פרופילים התפתחותיים המתארים את תהליכי הלמידה של התלמיד ואת התקדמותו. המורים יעקבו באמצעות מגוון כלי ההערכה אחר תפקודם והתפתחותם של התלמידים במכלול ההיבטים (רגשי, חברתי, קוגניטיבי ומוטורי), ויתאימו את הפעילות החינוכית לאור יעדים שהוגדרו וצרכים שזוהו.

ג. בתחום השפה יעקבו המורים אחר התקדמות התלמידים באמצעות כלי הערכה המצויים בחומרי ההוראה של רכישת הקריאה ובאמצעות המבדק הפרטני בקריאה ובכתיבה. כיום עומד לרשות המורים מבדק קריאה וכתובה פרטני שפותח במשרד החינוך על ידי מומחים בתחום השפה ובתחום ההערכה והעומד בקריטריונים של מהימנות ותוקף. הכלי בודק באופן פרטני שליטה במיומנויות בסיס בתחום הנבדק במתמטיקה יבנו המורים את המבדק הפרטני בעצמם.

ד. התקדמות התלמיד ביתר תחומי הדעת תיבחן באמצעות חלופות בהערכה.

להרחבה אודות תהליכי הערכה לתלמידים בעלי צרכים מיוחדים ראו באתר אגף א' לחינוך מיוחד.

11. ועדות מתוקף חוק לילדים בעלי צרכים מיוחדים בחינוך הרגיל ובחינוך המיוחד

ועדות מתוקף חוק דנות בזכאותם של תלמידים בעלי צרכים מיוחדים לשירותי חינוך מיוחד במסגרות החינוך הרגיל ובמסגרות החינוך המיוחד, כמפורט בסעיף 1.2-42 בחוזר הוראות הקבע עד/5(א), "[יישום חוק החינוך המיוחד: ועדת שילוב מוסדית, ועדת השמה ביושבה כערר על ועדת שילוב, ועדת השמה וועדת ערר](#)":

באשר לוועדת שילוב, החוזר מציין: "לגבי תלמידים העוברים מגן החובה לכיתה א'... מומלץ על קיום הוועדה במסגרת ההמשך, בליווי נציג מהמסגרת שבה התלמיד מסיים את לימודיו. מומלץ לקיים את הדיון מוקדם ככל האפשר, בהסכמת ההורים, כדי לשמור על רצף התמיכה לפני פתיחת השנה". ובאשר לוועדת השמה: " הוועדה תדון בעניינם של תלמידים בעלי צרכים מיוחדים לקראת בחינת השמתם במסגרות של חינוך מיוחד, ובכלל זה במעברים בין חטיבות הגיל (גן-יסודי, יסודי-חטיבת ביניים, חטיבת ביניים-חטיבה עליונה)".

12. נספחים

נספח א: דוגמה לסדר יום בכיתה א' (אפשר לבנות סדר יום דינמי ומותאם בעזרת הצוותים החינוכיים)

פתיחת היום בדרך חווייתית (התוכנית "שיר של יום")	8:00-8:15
מליאת בוקר (כל הכיתה לומדת יחד)	8:15-8:30
למידה בקבוצות קטנות, בין 15-20 דקות לקבוצה (המורה מלמדת את הקבוצה, ויתר הילדים נמצאים במרכזי משחק והתנסויות בפעילות אחרת)	8:30-9:30
התכנסות לסיכום ולרפלקציה על חלקו הראשון של היום: כמה ילדים משתפים בתובנות, בקשיים, בהצלחות וכדומה	9:40-9:30
ארוחת בוקר	9:40-9:50
הפסקה בחצר	9:50-10:15
מליאה (כל הכיתה לומדת יחד)	10:15-10:30
חזרה להתנהלות שהייתה לפני ההפסקה (המורה עובדת בקבוצות קטנות עם הילדים שלא עבדה איתם בתחילת היום)	10:30-11:30
מליאה – סיכום ורפלקציה	11:30-11:45
הפסקה בחצר	11:45-12:00
שיעור מקצועי (חינוך גופני, מוזיקה וכדומה)	12:00-12:45
שיעור כישורי חיים	12:45-13:15
סגירת היום בדרך חווייתית (קריאת סיפור בהמשכים, שיח רגשי, משחק חברתי)	13:15-13:30

הערה: מנהל בית הספר יארגן את מערכת השעות באופן שמחנכת הכיתה תימצא זמן רב ככל האפשר בכיתה במהלך השבוע, וכן יאפשר שעות הוראה רצופות של המחנכת במהלך היום.

נספח ב: קידום יכולות של תלמידים ברצף החינוכי

- עבודה מתמשכת ברצף חינוכי מהגן לבית הספר תתרום להסתגלות מיטבית של הילדים למסגרת החדשה. העבודה החינוכית בגן ובכיתה א' תכלול קידום של היכולות בתחומים המפורטים להלן:
- **בתחום התחושת-המוטורי**; לדוגמה: היכולת להתארגן במרחב והיכולת להפעיל מוטוריקה עדינה ולהשתמש בכלי כתיבה
 - **בתחום הקוגניטיבי**; לדוגמה: היכולת להקשיב ולהתרכז לפרקי זמן ארוכים יותר, היכולת להסיק מסקנות והבנת סיבה ותוצאה
 - **בתחום החברתי**; לדוגמה: היכולת ליצור קשר, לשתף פעולה, לפעול לפי הכללים והנורמות המצופות, לקבל סמכות ולשמור על גבולות
 - **בתחום הרגשי-התנהגותי**; לדוגמה: היכולת לבקש ולקבל עזרה מתוך תחושת מסוגלות ודימוי עצמי חיובי, היכולת להתמודד עם תסכולים ולדחות סיפוקים מיידיים (ויסות רגשי והתנהגותי)
 - **בתחום השפתי-התקשורתית**; דוגמאות ליכולות אורייניות: היכולת להבין את הנאמר במילים, היכולת לשאול שאלות ולענות על שאלות, לקיים שיח וליזום תקשורת עם הסובבים, להכיר ולעשות שימוש בספר להנאה, להשתמש בכלי כתיבה, לזהות אותיות ולכתוב ב"כתב ילדי" (כתיבה לא מוסכמת).

גיוס עובדי הוראה בשעת חירום

הוראת קבע מספר 0158 - החלפה
תוקף הוראה מ-6.1.2019

תחולה

עובדי כוח האדם בהוראה, המפקחים כוללים, המפקחות על גני הילדים ומנהלי בתי הספר בחינוך הרגיל ובחינוך המיוחד.

תמצית ההוראה

הוראה זו עוסקת בקריאה לשירות עבודה במפעלים חיוניים ובמפעלים למתן שירותים קיומיים בשעת חירום, בהתאם לחוק שירות עבודה בשעת-חירום, התשכ"ז-1967 (להלן "החוק").

כל עובדי המשרד, על כל יחידותיו, יחידות הסמך וכן עובדי הוראה בחינוך הרשמי ובחינוך המוכר שאינו רשמי, עשויים להיות מחויבים להתייצב לשירות עבודה באחד או ביותר מהמצבים המתוארים בנוהל שלהלן. הזימון להתייצבות מותנה בהפעלת צו קריאה. הפעלת הצו תתאפשר רק במקום שבו הוכרז על "מצב מיוחד בעורף" או על "אירוע חירום אזרחי" (בעבר נקרא "אירוע אסון המוני").

הנוהל מפרט את היערכות האגף הבכיר, לכוח אדם בהוראה ותחומי כוח האדם בהוראה במחוזות בעת גיוס עובדי הוראה בשעת חירום, וכן את תפקידם המרכזי של מנהלי בתי ספר והמפקחות על גני הילדים בהיערכות המוקדמת. ההיערכות המתוארת מתואמת עם מספר רב של גורמים, לרבות הרשויות המקומיות, רשות החירום הלאומית (רח"ל) ורשות כוח האדם לשעת חירום במשרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים (להלן "רשות כוח אדם לשעת חירום").

תקציר השינויים

הוראה זו משלימה חלקים מהנחיות הפעולה המובאות בנהלים 2 ו-13 בהוראת הקבע מס' 0155, "[נוהלי שעת חירום במערכת החינוך](#)". ההוראה הנוכחית מפרטת את עקרונות הפעולה של גיוס עובדי הוראה בשיטה מערכתית חדשה, ומחדדת את נושא תנאי העבודה של עובדי הוראה בשעת חירום. בנוסף, ההוראה מבטלת את נספח 2 בנהל 2 בחוזר עט/3, "צו קריאה לעובדי הוראה".

הגורם האחראי

מנהל האגף הבכיר לכוח אדם בהוראה, האגף הבכיר לכוח אדם

בהוראה

02-5604750

sonyape@education.gov.il

הוראות מבוטלות

- הדרכת מדריכות אוכלוסייה לשעת חירום (מאלש"חיות בבתי הספר)
מספר: סעיף 65 **פורסמה בחוזר:** נה/2 **בתאריך:** כ"ו בתשרי תשנ"ה,
01 באוקטובר 1994
- היערכות להפעלת בית הספר כמרכז למידה גמיש **מספר:** חוזר
שכפול 2 **פורסמה בחוזר:** התשנ"א **בתאריך:** י"ב בשבט תשנ"א, 27
בינואר 1991
- השתלמות מורים בנושאי ביטחון ושעת חירום **מספר:** סעיף 4
פורסמה בחוזר: מג/1 **בתאריך:** י"ג באלול תשמ"ב, 01 בספטמבר
1982
- ריתוק עובדי ההוראה למקום עבודתם בשעת חירום **מספר:** סעיף 5
פורסמה בחוזר: מג/1 **בתאריך:** י"ג באלול תשמ"ב, 01 בספטמבר
1982
- ריתוק עובדי ההוראה למקום עבודתם בשעת חירום **מספר:** סעיף
10 **פורסמה בחוזר:** מב/1 **בתאריך:** ב' באלול תשמ"א, 01 בספטמבר
1981

תוכן העניינים

3	1. אתרים או מוסדות שעשויים להינתן בהם שירותי חינוך כללי
4	2. מתקני קליטה
4	3. הפעלת ילדי עובדים במתקנים חינויים ובמפעלים למתן שירותים קיומיים
4	4. היערכות משרד החינוך ובתי הספר
5	5. היערכות כוח האדם בהוראה במחוזות
6	6. נספחים
6	נספח 1: נוסח מכתב לעובד ההוראה
8	נספח 2: טופס רישום עבודה מגויס בשעת חירום

1. אתרים או מוסדות שעשויים להינתן בהם שירותי חינוך כללי

- 1.1** שירותי חינוך יינתנו בשעת חירום או בעת אירוע "אסון המוני", כמפורט להלן:
- א. במוסדות החינוך הרשמיים והמוכרים שאינם רשמיים של מערכת החינוך, לצורך המשך הספקת שירותי חינוך בשעת חירום
- ב. במפעלים חינויים או במפעלים למתן שירותים קיומיים לצורך הפעלת ילדי העובדים
- ג. בבתי ספר ובפנימיות שהוגדרו כמתקני קליטת אוכלוסייה ברשויות מקומיות, על פי החלטת הממשלה "מלון אורחים".
- 1.2** לשם הוצאת צווי קריאה עבור עובדי הוראה בחינוך הרשמי בהתאם לחוק שירות עבודה בשעת חירום יפנה משרד החינוך לרשות לכוח אדם לשעת חירום במשרד העבודה. הרשויות המקומיות יפנו לאותה רשות לשם הוצאת צווי קריאה עבור עובדי ההוראה בחינוך הלא רשמי.
- 1.3** בשעת חירום או בעת אירוע "אסון המוני" תתואם הפעילות של אספקת שירותי חינוך או הפעלת ילדי עובדים (במפעלים חינויים או במפעלים למתן שירותים קיומיים) או הפעלת עובדי הוראה במתקני קליטת אוכלוסייה עם חדר המצב של משרד החינוך, באמצעות נציג אגף בכיר כ"א בהוראה. חדר המצב במטה המשרד יתכלל את הפעולות לגיוס עובדים מול חדרי המצב המחוזיים על פי הצרכים העולים מהשטח.

2. מתקני קליטה

- 2.1 על פי החלטת הממשלה מספר 4877 מיום 2012, "מלון אורחים" יתבצעו פינוי והקליטה של אוכלוסייה במצבי חירום, המחייבים את הפעלת בתי הספר כמתקני קליטה, לאחר שתתקבל ההחלטה על הפסקת הלימודים בבתי הספר הרלוונטיים על ידי הרשויות המוסמכות לכך, בתיאום עם משרד החינוך.
- 2.2 קביעת מוסדות החינוך שישמשו "מתקני קליטה", ובכלל זה מוסדות חינוך פרטיים עצמאיים (בעלויות שעובדיהן אינם עובדי משרד החינוך), תתבצע תוך תיאום בין הרשות המקומית לבין אגף פס"ח במשרד הפנים.
- 2.3 הוסכם בין אגף פס"ח לבין משרד החינוך כי אגף פס"ח יעביר את רשימת מתקני הקליטה בכל הארץ לאגף הבכיר לכוח אדם בהוראה לפחות פעם בשנה. הרשימה תכלול את שם המוסד, את סמלו (הסמל של משרד החינוך) ואת כתובתו.

3. הפעלת ילדי עובדים במתקנים חיוניים ובמפעלים

למתן שירותים קיומיים

- 3.1 המשך פעילותם של מפעלים חיוניים ומפעלים למתן שירותים קיומיים במצבי חירום, מחד גיסא, ואי-קיום לימודים סדירים במוסדות החינוך, מאידך גיסא, מחייבים את הפעלתם של ילדי העובדים בתוך המפעלים האמורים (במקומות העבודה של הוריהם).
- 3.2 בשעת חירום, ועל פי הצורך, תפנה הרשות המקומית שהמפעל החיוני נמצא בתחומה לחדר המצב של משרד החינוך לצורך קבלת שירותי חינוך במפעלים האמורים עבור ילדי העובדים.
- 3.3 אגף פס"ח אחראי על הכשרת סגל בית הספר לקליטת אוכלוסייה מפונה. בתהליך ההכשרה משתתף כל הצוות הבית-ספרי. תהליך התיאום והזימון להכשרה מבוצע באמצעות מחלקות החינוך הרשותיות.

4. היערכות משרד החינוך ובתי הספר

- 4.1 על מנהלי בתי הספר לעדכן את סגל ההוראה באמור בנוהל זה. ככלל, כל עובד הוראה העונה על דרישות החוק עשוי לקבל צו קריאה לשירות עבודה (גיוס) בשעת הצורך ובהתאם לחוק. כל מנהל ימסור עותק של נספח 1 שבנוהל זה לכל אחד מעובדי ההוראה בצוות בית הספר.
- 4.2 על המפקחות על גני הילדים ליידע את הגננות שתחת פיקוחן בנהלים הללו ולמסור לכל אחת מהן עותק של נספח 1 שבנוהל זה.

- 4.3** משרד החינוך תיאם עם הרשות לכוח אדם לשעת חירום את האפשרות להוצאת צווי גיוס קולקטיביים בשעת חירום או צווי גיוס פרטניים, על פי הצורך שיעלה באותה שעה.
- 4.4** בעת הצורך יתקיימו מגעים בין חדר המצב במחוז או ברשות המקומית לבין חדר המצב במטה משרד החינוך לצורך גיוס עובדי הוראה המועסקים בחינוך הרשמי. בהתאם לצרכים העולים מהמחוזות, ובהתאם לבקשותיהם להוצאת צווי גיוס, יפנה נציג האגף הבכיר לכוח אדם בהוראה לרשות לכוח אדם לשעת חירום בבקשה להנפיק צווי גיוס. בצמוד לצו הקולקטיבי תצורף רשימת עובדי ההוראה שנקראו לשירות עבודה. הצו יועבר למחוז שהמוסד משתייך אליו או לגורמים שהוסמכו לכך על ידי מנהלי המחוזות. בעקבות זאת נציגי כוח האדם בהוראה במחוזות רשאים לפנות לכל אחד מעובדי ההוראה שברשימה ולפעול לזימונם להתייצב לשירות עבודה בזמן ובמקום שייקבעו, בתיאום עם הרשויות המקומיות. יתבצע רישום מדויק של מועדי גיוסו של עובד הוראה, שעות עבודתו ופרטים נוספים, כנדרש בנספח 2 של נוהל זה. עובדים שלא יידרשו להתייצב מיידית במצב חירום יהיו בכוננות מתמדת ובזמינות מיידית להתייצבות לשירות עבודה במידת הצורך.
- 4.5** שכרו של מגויס בהתאם לחוק ייקבע בהתאם לאמור בסעיף 23 לחוק שירות עבודה בשעת חירום, התשכ"ז-1967. בשעת חירום ייעשה הדיווח על שעות העבודה על גבי הטופס המובא בנספח 2. על מנהלי מוסדות החינוך לדווח למפקח על בית הספר על אופן היערכותם לשעת חירום, בהתאם להוראות בנוהל זה.
- 4.6**

5. היערכות כוח האדם בהוראה במחוזות

- 5.1** על מנהלי המחוזות לשלוח מכתב לכל אחד ממנהלי בתי הספר בתחומם וליידע אותם ואת צוות בית הספר על האפשרות של גיוס כל אחד מאנשי הצוות בשעת חירום.
- 5.2** על מנהל תחום כוח האדם בהוראה או על נציגו להיות נוכחים בחדר המצב המחוזי בעת הפעלתו.
- 5.3** על נציג כוח האדם בהוראה במחוז להיות בקיא באופן הנפקת נתוני המורים הפוטנציאליים לשם גיוסם בשעת חירום.

6. נספחים

נספח 1: נוסח מכתב לעובד ההוראה

הנדון: היערכות משרד החינוך לשעת חירום

משרד החינוך נערך מזה כמה שנים להתנהלות כל יחידותיו במטה ובמחוזות לקראת שעת חירום. ההיערכות מתואמת עם מספר רב של גורמים, לרבות הרשויות המקומיות, רשות החירום הלאומית (רח"ל) ורשות כוח האדם לשעת חירום במשרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים. בהתאם לחוק שירות עבודה בשעת-חירום, התשכ"ז-1967 (להלן "החוק"), כל עובד הוראה (שהחוק חל עליו) עשוי להיקרא לשירות עבודה בשעת חירום.

החייבים בשירות עבודה על פי סעיף 3 בחוק: "תושב קבוע, למעט חייל, שוטר, וכן אישה הרה או לפני תום שנה אחת אחרי לידתה, חייב בשירות עבודה אם מלאו לו 16 שנים וטרם הגיע לגיל הפרישה, כמשמעותו בחוק גיל פרישה, התשס"ד-2004".

עוד נקבע בחוק כי כאשר הוכרז מצב מיוחד בעורף, על פי התנאים הקבועים בחוק, השר רשאי לקרוא במסגרת זו את כל העובדים במפעל חיוני או במפעל למתן שירותים קיומיים החייבים בשירות עבודה, או חלק מעובדים אלה, לשירות עבודה באותו מפעל.

סעיף 19 לחוק קובע: "מי שנקרא לשירות עבודה, בין כמגויס פנים ובין כמגויס חוץ, חייב להתייצב בזמן, במקום ולפני הרשות שנקבעו לכך בצו ולבצע כל עבודה שתוטל עליו מזמן לזמן על ידי מי שנקבע לכך בצו או מטעמו ולהמשיך באופן סדיר בעבודה זו כל עוד הצו בתוקפו; לא התייצב כאמור, רשאי המפקח הכללי על כוח האדם או המפקח המרחבי להורות לשוטר להביא את האדם לפניו או לפני מי שיורה."

כחלק מן ההיערכות הכין משרד החינוך רשימה של עובדי הוראה פוטנציאליים לגיוס בשעת חירום. הקובץ מכיל את רשימת עובדי הוראה במערכת החינוך הרשמית, למעט הקבוצות האלה:

1. "מורות-אם" לילדים עד גיל 14

2. מורים חולים

3. מורים מושעים.

משרד החינוך פנה לרשות לכוח אדם לשעת חירום כדי להסדיר הוצאת צווי גיוס קולקטיביים בשעת חירום או צווי גיוס פרטניים, על פי הצורך שיעלה באותה עת לשתי מטרות:

- להמשיך מתן שירותי חינוך

- לצורך הפעלה של מתקני קליטת אוכלוסייה.

צו גיוס קולקטיבי מכיל רשימות של עובדי הוראה פוטנציאליים לשעת חירום על פי המאפיינים שצוינו לעיל. הצו מועבר למחוז שהמוסד משתייך אליו.

נציגי כוח האדם במחוז יהיו הגורמים אשר יפנו לעובדי ההוראה שברשימה ויזמנו אותם להתייצב לעבודה בזמן ובמקום שייקבעו.

צו גיוס פרטני מכיל את שמו של העובד שמגייסים, והוא מועבר על ידי המחוז לרשות העובד או לרשות המוסד שהעובד מלמד בו. **עובד הוראה שקיבל צו כאמור חייב למלא אחר הוראת הצו.**

עובד הוראה העובד במסגרת צו גיוס יקבל שכר על עבודתו, כפי שנקבע בחוק.

מידע זה מובא לידיעתך כחלק מההיערכות לשעת חירום. אנו מקווים שלא נידרש להתנהלות בחירום, אך בשל החשיבות שיש להיערכות מוקדמת אנו מבקשים את תשומת לבך לנושא ואת שיתוף פעולתך.

בברכה
מנהל המחוז

נספח 2: טופס רישום עבודת מגויס בשעת חירום

מס' הטלפון של העובד	שעת סיום העבודה	שעת תחילת העבודה	היום בשבוע	תאריך העבודה	הממונה/ המפקח האחראי	התפקיד	סמל המוסד	מוסד/מפ על חיוני / מתקן קליטה	היחידה/ מחוז	מספר הזהות	השם

הרישום לבתי הספר העל-יסודיים לשנת הלימודים התש"פ

הודעה מספר 0136

תאריך פרסום ההודעה 06/01/2019

הגורם האחראי

מנהלת האגף לחינוך על-יסודי, האגף לחינוך על-יסודי

02-5603259

dasibe@education.gov.il

תוכן העניינים

1	1. מועדי הרישום
1	2. חייבי הרישום
2	3. חובת הרישום
2	4. מקום הרישום

1. מועדי הרישום

הרישום לבתי הספר העל-יסודיים לשנת הלימודים התש"פ ייערך מיום ראשון, ב' בניסן התשע"ט, 7 באפריל 2019, עד יום שישי, ז' בניסן התשע"ט, 12 באפריל 2019. (הרישום אינו כולל את יום רביעי, 9 באפריל 2019, הוא יום הבחירות לכנסת). שעות הרישום המדויקות תפורסמה בהמשך על ידי הרשויות המקומיות.

2. חייבי הרישום

- 2.1 מסיימי כיתה ו' בבית הספר היסודי ביישובים שעברו חיטוב, שיירשמו לכיתה ז' בחטיבת הביניים ששויכו אליה
- 2.2 מסיימי כיתה ח' בבית הספר היסודי ביישובים שטרם עברו חיטוב, שיירשמו לכיתה ט' בבית הספר ששויכו אליו

2.3 מסיימי כיתה ט' בחטיבת ביניים עצמאית שאינה חטיבה בבית ספר שש-שנתי.

3. חובת הרישום

- 3.1 חובת הרישום חלה על ההורים.
- 3.2 על אף האמור לעיל, נערים ונערות חייבי רישום כמוזכר למעלה רשאים לרשום את עצמם, אם הם מעל גיל 14, בתנאי שיביאו עימם תעודת זהות או דרכון של אחד משני ההורים ומכתב הרשאה מאחד מהם.

4. מקום הרישום

- 4.1 א. באין אזור רישום יירשמו נערים ונערות חייבי רישום כמוזכר למעלה בכל מוסד חינוכי מוכר כמשמעותו בחוק לימוד חובה שבתחום הרשות המקומית, בתיאום איתה ובהתאם להנחיותיה.
- ב. התלמידים יירשמו במוסד חינוכי מוכר אחר, בתיאום עם הרשות המקומית שהם גרים בה ולפי הנחיותיה, באחד מן המקרים האלה:
- אם אין ברשות החינוך המקומית שהם גרים בה מוסד חינוכי מוכר כמשמעותו בחוק לימוד חובה
 - אם הורי התלמידים רוצים שילדיהם ילמדו במוסד חינוכי מוכר דתי, וברשות החינוך המקומית שהם גרים בה אין אלא מוסד חינוכי מוכר שאינו דתי, או להפך
 - אם התירה רשות החינוך המקומית שהם גרים בה את רישומם במוסד חינוכי מוכר שמחוצה לה מסיבות אלו:
- אם המוסד הוא ישיבה תיכונית, ישיבה טכנולוגית או כיתות המשך ישיבתיות, או אם ההורים מבקשים לרשום את ילדיהם למוסד פלוני משום שיש בו נתיב, מגמה או מסלול שאין במוסד החינוכי ברשות החינוך המקומית שהם גרים בה
 - אם המוסד הוא בעל אופי ארצי (כגון תיכון תלמה ילין בתל-אביב או התיכון למדעים ולאומנויות בירושלים), או שהוא מוסד פנימייתי.
- 4.2 א. נערים ונערות שסיימו כיתות ט' בחטיבת ביניים עצמאית, שאיננה במסגרת מוסד חינוך שש-שנתי ואין בהמשכה כיתה י', יירשמו בכל מוסד חינוכי מוכר בתחום הרשות המקומית ובתיאום איתה.
- ב. אם ברצונם להירשם למוסד חינוכי מחוץ לרשות החינוך המקומית שהם גרים בה, עליהם להצטייד באישור לימודי חוץ שיינתן על ידי הרשות המקומית לאחר דיון בבקשה שהוגשה

על ידי ההורים. קבלת האישור תאפשר לרשות המקומית לעקוב אחר תהליך הרישום ולקיים את חוק לימוד החובה. אין באישור לימודי חוץ לתלמידי כיתה י' משום התחייבות מלכתחילה לכסות את הוצאות הנסיעה של התלמיד או הוצאות אחרות. הרשות הקולטת או בית הספר הקולט לא יקלטו תלמיד הגר מחוץ ליישוב ללא הצגת אישור בכתב מהרשות המקומית שהתלמיד שייך אליה.

4.3 אישור העברה לבוגרי כיתות ז' ו-ח' בחטיבות הביניים (אישור לימודי חוץ)

א. תלמיד המעוניין לעבור לבית ספר שונה מזה שיועד לו יפנה לאגף מוסדות החינוך העל-יסודיים ברשות המקומית ויפעל על פי הנחיותיה.

ב. אם ברצונו של התלמיד להירשם לבית ספר המצוי מחוץ לתחום רשות החינוך המקומית שהוא גר בה, על הוריו לקבל את אישור הרשות המקומית שבית הספר נמצא בתחומה, לאחר שקיבלו אישור בכתב מהרשות המקומית בתחום מגוריהם, לפי הוראות החוק והתקנות לעניין לימודי חוץ.

ג. רשות החינוך המקומית תאשר העברה אם התלמיד מבקש ללמוד במוסד חינוכי עם פנימייה או במוסד על-אזורי הקולט תלמידים מכל הארץ שקיבל אישור מהוועדה לבתי ספר ייחודיים על-אזוריים.

מלגת פולברייט למצטיינים בהוראה

הודעה מספר 0135

תאריך פרסום ההודעה 06/01/2019

הגורם האחראי

מרכזת בכירה - הסברה וקשרים בינלאומיים, אגף בכיר (קשרי חוץ ואונסקו)
02-5601875
shoshanashr@education.gov.il

תוכן העניינים

1	1. רקע
2	2. הטבות לעמיתי התוכנית
2	3. התבחינים לזכאות
2	4. הנחיות להכנת הבקשה למלגה

1. רקע

משרד החינוך מבקש לשלב בתוכנית מלגת פולברייט מורים מצטיינים המלמדים בבתי הספר היסודיים, בחטיבות הביניים ובבתי הספר העל-יסודיים. מורים הפועלים לקידום למידה משמעותית, מטפחים מצוינות ומקדמים יוזמות, מובילים את תלמידיהם למימוש עצמי ונותנים מענה לשונה, מוזמנים להגיש בקשות לקבלת המלגה.

מלגת פולברייט למצטיינים בהוראה היא תוכנית הממומנת על ידי ממשלת ארצות הברית לשם זיהוי ועידוד מצוינות בהוראה בארצות הברית ומחוצה לה. במסגרת התוכנית מוענקות מלגות לאנשי הוראה מצטיינים כדי לאפשר להם לבקר במהלך סמסטר אחד בתוכנית לתואר שני בפקולטה לחינוך בארצות הברית, שם יכין כל אחד מהם מיזם חינוכי מחקרי על פי תכנונו. בסוף התוכנית, על כל משתתף להגיש את המיזם בהתאם למתכונת ולתכנים שהציע בעת הגשת המועמדות. כל אחד ממשתתפי התוכנית ישלים במהלכה בניית מיזם חינוכי בתחום ההוראה שלו. האוניברסיטה המארחת תמנה לכל משתתף חונך שיסייע לו בליטוש הרעיונות למיזם.

במסגרת התוכנית, המשתתפים נדרשים לגלות יצירתיות בפיתוח פעילויות שיקדמו וישפרו את המיזם שלהם ויתרמו להצלחת יישומו. כל מורה אורח יתבקש להגיש מצגות לגבי פעילויותיו במסגרת המיזם ולתעד בכתב, בצילום או באמצעים אחרים את מחשבותיו ואת חוויותיו בעת שהייתו בארצות הברית. מלבד העבודה על המיזמים הפרטניים, יוכלו עמיתי התוכנית להשתתף בשני קורסים של האוניברסיטה המארחת, לערוך תצפיות וללמד בבתי הספר המקומיים וכן לעסוק בפעילויות נוספות הקשורות בהוראה. התוכנית תתקיים מתחילת ינואר 2020 עד אמצע מאי 2020.

2. הטבות לעמיתי התוכנית

עמיתי התוכנית זוכים למימון נסיעות, שכר לימוד, דמי מחיה, מגורים (ליד האוניברסיטה) וביטוח רפואי בסיסי. בני משפחה רשאים להצטרף לעמיתי התוכנית, אולם התוכנית אינה מספקת תמיכה כספית לנסיעותיהם, להוצאות הכרוכות בשהייתם בארצות הברית או לכל הוצאה אחרת שלהם. אם יצטרפו בני משפחה אל עמיתי התוכנית, תסייע האוניברסיטה המארחת במציאת דיור חלופי לעמיתים ולמשפחותיהם.

3. התבחינים לזכאות

- על מגישי הבקשות למלגת פולברייט לעמוד בתבחינים האלה:
- מורה במשרה מלאה (מומחי מדיה, ספרנים, יועצים, רכזי חינוך מיוחד ומנהלים אדמיניסטרטיביים אשר מלמדים לפחות 50% מהזמן רשאים גם הם להגיש את מועמדותם)
 - ניסיון מקצועי במשרה מלאה במשך חמש שנים לפחות
 - יכולת מנהיגות
 - ניסיון בהנחיית סדנאות או בהובלת פעילויות לפיתוח מקצועי
 - אזרחות ישראלית
 - שליטה בשפה האנגלית בדיבור ובכתיבה המאפשרים למועמד להשתתף בקורסים אקדמיים, ללמד, להנחות סמינרים ולהציג מצגות בבתי ספר בארצות הברית.

4. הנחיות להכנת הבקשה למלגה

מועמדים המעוניינים להשתתף בתוכנית פולברייט למצטיינים בהוראה והעונים על התבחינים לזכאות, מתבקשים להגיש את הבקשה ל"קרן חינוך ארצות הברית-ישראל" האחראית על ניהול תוכנית פולברייט בישראל. הבקשות ייבדקו על ידי ועדה מקצועית של הקרן, שתבחר כשמונה מועמדים אשר יומלצו לפני האחראים על התוכנית בארצות הברית, שבידיהם ההחלטה הסופית לגבי הזוכים. על הבקשה לכלול את המסמכים האלה:

- טופס בקשה מלא
- אישור חל"ת (שנת שבתון)
- הערכה/המלצה של מנהל בית הספר על המועמד, אשר תתייחס לתבחינים האלה: הליכי הוראה וגישה חינוכית ברוח למידה משמעותית, הכלה, מימוש עצמי וקידום מצינות
- קורות חיים באנגלית המוכיחים שהמועמד עומד בתבחינים לזכאות
- גיליונות ציונים באנגלית של לימודים אקדמיים
- שני מכתבי המלצה
- הצעה למיזם חינוכי.

על המועמדים לוודא את שלמות תיק הבקשה עם גב' סנדי מטר בקרן חינוך ארצות הברית-ישראל, טל' 03-5172131 שלוחה 204, דוא"ל SMattar@fulbright.org.il. את טופס הבקשה ואת המסמכים הנלווים יש לשלוח אליה לא יאוחר מיום שישי, י' באדר א' התשע"ט, 15 בפברואר 2019.

מידע נוסף על התוכנית וקישור לטופס המועמדות אפשר למצוא באתר של הקרן, בכתובת <http://www.fulbright.org.il>

ממונה על חוזרי המנכ"ל : דליה הלוי
מרכזת חוזרי מנכ"ל ומרכזת ההפקה : רויטל לוי
עריכה : דליה לאופר וורד צדוק
עריכה לשונית : דליה לאופר ונילי גרבר
עיצוב : סטודיו "שחר שושנה"
כתובת המאגר הממוחשב של חוזרי המנכ"ל:

<http://www.education.gov.il/mankal> : המאגר הישן

<http://apps.education.gov.il/Mankal/Default.aspx> : המאגר החדש